

Ontwerp van decreet houdende wijziging van diverse bepalingen van het Bodemdecreet van 27 oktober 2006 en artikel 38 van het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen, en tot opheffing van diverse bepalingen van het VLAREBO-besluit van 14 december 2007

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. Situering

Het ontwerp van decreet beoogt het Bodemdecreet van 27 oktober 2006 en artikel 38 van het Materialendecreet te wijzigen, en een aantal bepalingen van het VLAREBO (artikel 121 tot en met 125) op te heffen.

Het Bodemdecreet is een belangrijk instrument in de realisatie van het Vlaamse bodembeleid. Het voorziet onder meer in een regeling voor:

- de inventarisatie en identificatie van verontreinigde gronden (bodemonderzoeksplichten, Grondeninformatieregister, bodemattest);
- een systematische aanpak van bodemverontreiniging (bodemonderzoeken, bodemsanering en nazorg);
- een effectieve aanpak van bodemverontreiniging (onderscheid saneringsplicht en saneringsaansprakelijkheid);
- ambtshalve optreden van de OVAM (bodemsanering door OVAM bij vrijstelling saneringsplicht en in kader van handhaving);
- het beheer van uitgegraven bodem met oog voor preventie (strengere aanpak van nieuwe bodemverontreiniging; grondverzetregeling) en ruimte voor flexibiliteit (mix van beleidsinstrumenten).

Het voorliggende ontwerp omvat drie soorten wijzigingsvoorstellen:

- inhoudelijke wijzigingen, in het bijzonder:
 - (1) de invoering van een verplicht bodemonderzoeksmoment voor nog niet onderzochte gronden met potentieel historische bodemverontreiniging met daaraan gekoppeld de mogelijkheid tot vrijstelling van die onderzoeksplicht voor particulieren;
 - (2) de afschaffing van de veralgemeende conformverklaring van bodemonderzoeken en auditing van de erkende bodemsaneringsdeskundigen;
 - (3) de optimalisering van het instrumentarium voor de sectorfondsen;
 - (4) de inkanteling van het gebruik van bodemmateriaal (bagger- en ruimingsspecie, grondbrij en bentonietslib) in de regeling over het gebruik van uitgegraven bodem van het Bodemdecreet en VLAREBO.
- deregulering, administratieve vereenvoudiging en lastenvermindering;
- juridisch-technische aanpassingen.

Met de inhoudelijke wijzigingsvoorstellen wordt uitwerking gegeven aan een aantal doelstellingen van de Beleidsnota Omgeving 2014-2019:

- OD 33: Duurzaam bodembeheer faciliteert de ruimtelijke ontwikkeling;
- OD 35: Voorkomen van nieuwe bodemverontreiniging en de verspreiding ervan;
- OD 36: Duurzaam bodembeheer faciliteert economische ontwikkeling;
- OD 37: Duurzaam bodembeheer is essentieel voor een gezonde en kwaliteitsvolle leefomgeving.

B. Algemene toelichting

In het ontwerp van decreet zijn vier belangrijke inhoudelijke wijzigingen voor het bodembeleid opgenomen:

- de invoering van een verplicht bodemonderzoeksmoment voor nog niet onderzochte gronden met potentieel historische bodemverontreiniging met de mogelijkheid tot vrijstelling onderzoeksplicht voor particulieren;
- de afschaffing van de veralgemeende conformverklaring van bodemonderzoeken en auditing van de erkende bodemsaneringsdeskundigen;
- de optimalisering van het instrumentarium voor de sectorfondsen;
- inkanteling van het gebruik van bodemmaterialen (bagger- en ruimingsspecie, grondbrij en bentonietslib) in de regeling over het gebruik van uitgegraven bodem van het Bodemdecreet en het VLAREBO.

1. Verplicht bodemonderzoek voor nog niet onderzochte risicogronden met potentieel historische bodemverontreiniging

Een van de doelstellingen van het bodembeleid is om tegen 2036 alle historische bodemverontreiniging te hebben gesaneerd. Volgens schattingen zijn er 80 .000 risicogronden, waarvan er op dit ogenblik ongeveer 40.000 zijn onderzocht. In samenwerking met steden en gemeenten worden alle risicogronden in kaart gebracht via het inventarisatieproject van de OVAM: de gronden met historische risico-inrichtingen worden geïnventariseerd tegen eind 2017.

Aan de kwalificatie 'risico-inrichting' en 'risicogrond' worden in het Bodemdecreet verplichtingen gekoppeld. Het Bodemdecreet voorziet voor risicogronden en risico-inrichtingen in een aantal verplichte onderzoeksmomenten waarbij een oriënterend bodemonderzoek moet worden uitgevoerd en het verslag ervan aan de OVAM worden bezorgd:

- bij overdracht van een risicogrond;
- bij stopzetting/sluiting van een risico-inrichting;
- periodiek bij actieve risico-inrichtingen (VLAREBO-categorie 'A' of 'B').

Via deze bodemonderzoeken wordt de OVAM op de hoogte gebracht van de kwaliteit van de bodem. Als er in het oriënterend bodemonderzoek duidelijke aanwijzingen zijn voor bodemverontreiniging moeten verdere maatregelen worden genomen: het uitvoeren van een beschrijving bodemonderzoek (BBO) en, indien nodig, vervolgens het opstellen van een bodemsaneringsproject (BSP) en het uitvoeren van bodemsaneringswerken (BSW) en eventuele nazorg. Niettegenstaande de betreffende onderzoeksverplichtingen nu toch reeds een 20 jaar bestaan (Bodemsaneringsdecreet 1995 en VLAREBO 1996), moet er naar schatting nog de helft van de vermoedelijke risicogronden worden onderzocht. Een groot aantal van de risicogronden worden bijgevolg niet gevat door de hogervermelde verplichte onderzoeksmomenten. Het gaat daarbij vooral om volgende risicogronden:

- risicogronden met risico-inrichtingen die reeds in exploitatie zijn van vóór 29 oktober 1995 en geen periodieke onderzoeksplicht hebben (VLAREBO-categorie 'O').
- risicogronden met vroegere risico-inrichtingen (VLAREBO-categorie 'B', 'A' of 'O') waarvan de exploitatie begonnen is vóór 29 oktober 1995;

Om de doelstelling van onderzoek en bodemsanering van de gronden met historische bodemverontreiniging tegen 2036 te realiseren, zal nu moeten worden voorzien in een doelmatig instrument om ook de nog niet onderzochte risicogronden en de eventuele aanwezige historische bodemverontreiniging aan de oppervlakte te krijgen en dat de bodemkwaliteit van alle gronden met historische risico-activiteiten gekend is.

Vandaar het voorstel om in het Bodemdecreet een specifieke bodemonderzoeksplicht in te voeren met die gronden als voorwerp. Aangezien de doorloofase van oriënterend bodemonderzoek tot de bodemsaneringswerken tot 8 jaar kan duren, is het van belang tegen 2028 de bodemonderzoeken afgerond te hebben. Om het bodemonderzoek afgerond te hebben in 2028, is het opleggen van een verplicht onderzoeksmoment noodzakelijk. Het voorstel is er op gericht om uiterlijk begin 2027 een oriënterend bodemonderzoek te hebben voor alle risicogronden met potentieel historische bodemverontreiniging. Om de uitvoering van de oriënterende bodemonderzoeken enigszins in de tijd te spreiden, wordt in het voorstel wel voorzien in een fasering van de onderzoeksplicht. Dit gebeurt door te werken met verschillende einddata voor de onderzoeksplicht en dit gekoppeld aan de categorie van risico-inrichting die op de grond werd geëxploiteerd. Voor de eerste categorie van risicogronden die onder het toepassingsgebied van de nieuwe onderzoeksplicht valt, meer bepaald de risicogronden met nog in exploitatie zijnde risico-inrichtingen die reeds in exploitatie zijn van vóór 29 oktober 1995 en geen periodieke onderzoeksplicht hebben ('O'-categorie), rust de verplichting op de exploitant van de betreffende risico-inrichting(en). Voor de andere categorie, meer bepaald de risicogronden met vroegere risico-inrichtingen waarvan de exploitatie begonnen is vóór 29 oktober 1995, rust de verplichting tot oriënterend bodemonderzoek op de eigenaar van de grond.

Aangezien het inventarisatieproject van de OVAM eind 2017 wordt afgerond, zullen de gronden die onder het toepassingsgebied van de nieuwe onderzoeksplicht vallen, geïdentificeerd kunnen worden (Grondeninformatieregister). De OVAM zal de eigenaars en exploitanten van deze gronden tijdig kunnen aanschrijven en op de hoogte kunnen brengen van dit verplichte onderzoeksmoment. Op deze manier hebben de eigenaars en exploitanten van deze risicogronden nog enige tijd om eventuele foutieve administratieve gegevens recht te zetten, de nodige informatie te verzamelen, prijsvraag te doen en het bodemonderzoek te laten opstellen door een bodemsaneringsdeskundige.

Door de bestaande triggers voor de identificatie van gronden met historische bodemverontreiniging met dit nieuwe onderzoeksmoment aan te vullen, wordt de basis gelegd om de doelstelling van 2036 te realiseren en dus alle historische bodemverontreiniging binnen de vooropgestelde termijn aan te pakken. In het decreet wordt voorzien in de mogelijkheid om vrijstelling te bekomen van de nieuwe onderzoeksplicht. Naar aanleiding van het inventarisatieproject van de OVAM zullen veel gronden de kwalificatie van risicogrond krijgen omwille van de risico-inrichtingen die er in het (verre) verleden werden geëxploiteerd. Eigenaars

van dergelijke risicogronden zijn zich vaak niet bewust van de oude historiek van hun eigendom en zullen mogelijk pas bij overdracht hiervan kennis krijgen (via bodemattest met vermelding van risico-inrichting). Hierdoor zullen zij onverwacht extra inspanningen moeten leveren voor het uitvoeren van het oriënterend bodemonderzoek. Zij zullen vaak onwetend zijn over hun rechten als 'onschuldig eigenaar'. De doelgroep voor vrijstelling onderzoekspllicht zijn eigenaars die cumulatief voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de eigenaar heeft de risico-inrichting(en) niet geëxploiteerd;
- de risico-inrichtingen was niet aanwezig tijdens zijn eigenaarschap;
- de eigenaar heeft de locatie sedert de verwerving alleen heeft gebruikt voor particulier gebruik (verklaring op erewoord).

Bij vrijstelling van de onderzoekspllicht zal de OVAM in principe in het kader van een programmatische aanpak op site-niveau het onderzoek ambtshalve uitvoeren.

2. Opheffing van de veralgemeende conformverklaring van bodemonderzoeken

Om de kwaliteit van bodemonderzoeken en bodemsaneringen te waarborgen, wordt in de bodemwetgeving reeds sedert 1995 voorzien in de verplichte tussenkomst van erkende bodemsaneringsdeskundigen.

Het VLAREBO-besluit van 14 december 2007 (VLAREBO) voerde met ingang van 1 juni 2008 het beschikken over een kwaliteitshandboek in als voorwaarde tot erkenning als bodemsaneringsdeskundige. Deze voorwaarde werd bevestigd in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 november 2010 tot vaststelling van het Vlaams reglement inzake erkenningen met betrekking tot het leefmilieu (VLAREL). Verschillende erkende bodemsaneringsdeskundigen bouwden hierop verder en voerden een kwaliteitszorgsysteem in dat zij door een onafhankelijk organisme lieten certificeren, hetzij volgens de eisen van de door de sectororganisatie vastgelegde kwaliteitsnorm, hetzij volgens de eisen van de internationale norm ISO 9001, hetzij volgens beide eisen.

Samen met de ervarings- en kennisopbouw van de erkende bodemsaneringsdeskundigen sinds 1995 leidde dit tot een voortdurende toename van de kwaliteit van de bodemonderzoeken. Het is hierdoor niet langer noodzakelijk en in het licht van een efficiënte inzet van overheidsmiddelen ook niet langer wenselijk dat de OVAM elk bodemonderzoek aan een conformiteitsonderzoek onderwerpt.

Met de voorgestelde wijziging wordt in het Bodemdecreet de veralgemeende conformiteitsbeoordeling van de bodemonderzoeken verlaten. De OVAM zal bijgevolg niet langer standaard elk bodemonderzoek beoordelen op haar technische conformiteit. De OVAM behoudt de mogelijkheid om de conformiteit van een ingediend bodemonderzoek te beoordelen en dit moet in het kader van de dossierbehandeling gebeuren binnen 60 dagen na ontvangst van het bodemonderzoek.

Het voorgaande doet geen afbreuk aan het gegeven dat de OVAM op basis van het verslag van het bodemonderzoek van de erkende bodemsaneringsdeskundige nog steeds een beslissing zal nemen over de aard en de ernst van de bodemverontreiniging. De OVAM mag er hierbij van uitgaan dat de via het onderzoeksrapport aangeleverde feiten en gegevens correct en volledig zijn. De volledige verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de aangeleverde feiten en gegevens en voor de conformiteit van de

bodemonderzoeken met de respectievelijke standaardprocedures komt hierdoor bij de erkend bodemsaneringsdeskundige te liggen, temeer daar uitdrukkelijk wordt voorzien dat een bodemonderzoek niet langer als een oriënterend, beschrijvend, oriënterend en beschrijvend bodemonderzoek of siteonderzoek wordt beschouwd indien het niet conform de respectievelijke standaardprocedures werd uitgevoerd. Mede in het licht van de nietigheid en de niet tegenstelbaarheid van overdrachten geeft dit aanleiding tot een verhoogde responsabilisering van de erkend bodemsaneringsdeskundige ten opzichte van diens opdrachtgever. Deze verhoogde responsabilisering moet op haar beurt aanleiding geven tot een verdere toename van het kwaliteitsbewustzijn bij de erkende bodemsaneringsdeskundigen en voor een verdere toename van de kwaliteit van de bodemonderzoeken zelf.

De opheffing van de veralgemeende conformverklaring van de bodemonderzoeken zal bovendien gepaard gaan met flankerende maatregelen die de verdere toename van het kwaliteitsbewustzijn van de erkend bodemsaneringsdeskundige en de kwaliteit van de bodemonderzoeken zullen ondersteunen. Hierbij kan verwezen worden naar de audit van het kwaliteitszorgsysteem van de erkende bodemsaneringsdeskundigen door de OVAM dat via dit decreet wordt ingevoerd. Voor de opvolging van de kwaliteit van de erkende bodemsaneringsdeskundigen wordt de focus bijgevolg verschoven van de controle van het eindproduct (verslagen, rapporten) naar het proces hoe ze tot stand zijn gekomen. In het kader van de periodieke audit door de OVAM is het uiteraard ook mogelijk dat steekproefsgewijs de conformiteit van de uitgevoerde bodemonderzoeken wordt getoetst. Verder wordt als flankerende maatregel ook nog verder ingezet op een doorgedreven sensibilisering en permanente vorming van de erkend bodemsaneringsdeskundigen (zie erkende opleidingscentra voor erkende bodemsaneringsdeskundigen en de verplichte permanente bijscholing in het VLAREL) en het aanmoedigen tot zelfregulering door de sectororganisaties.

Het wegvallen van het systematische conformiteitsonderzoek bij de ontvangst van de bodemonderzoeken neemt tenslotte ook niet weg dat de bevoegde gewestelijke toezichthouders in het kader van de handhaving bevoegd blijven om op eigen initiatief en op elk moment een conformiteitscontrole van een bodemonderzoek uit te voeren.

Omwille van de eigenheid van het waterbodemonderzoek en het feit dat de ervarings- en kennisopbouw inzake waterbodemonderzoeken nog niet in dezelfde mate geldt als voor de klassieke bodemonderzoeken, wordt de conformverklaring van het waterbodemonderzoek vooralsnog behouden.

3. Optimalisering sectorfondsenregeling

Sectorale bodemsaneringsorganisaties bieden heel wat voordelen, zo leert de ervaring met BOFAS en VLABOTEX. Ze ontlasten individuele bedrijven uit de betreffende sectoren van bodemonderzoek en bodemsanering en ze verlagen de kosten door de grootschalige aanpak. Voor de overheid zijn dergelijke sectorfondsen het beleidsinstrument bij uitstek om binnen de belangrijke doelgroep van (kleine) KMO's geclusterd grote aantallen bodemdossiers te activeren. Dit gebeurt op een voor de overheid (OVAM) zeer rendabele manier, aangezien de overhead gedragen wordt binnen de externe organisatie. Huidig voorbeeld is de bodemsaneringsorganisatie VLABOTEX vzw (droogkuissector).

In de beleidsnota Omgeving 2014-2019 wordt de meerwaarde van de sectorale saneringsfondsen als volgt omschreven: *"Ervaringen met Bofas en Vlabotex hebben geleerd dat sectorale 'saneringsfondsen' niet alleen de overhead verbonden aan bodemonderzoek en bodemsanering volledig wegnemen van individuele bedrijven, maar door hun schaalgrootte ook een sterk kostenreducerend effect creëren."*

In haar strategisch plan 2015-2020 geeft de OVAM aan dat het instrument van de sectorale saneringsfondsen kadert in het beleid van duurzaam bodembeheer in die zin dat het de economische ontwikkeling faciliteert: *"Bodemverontreiniging kan in sommige gevallen de overdracht van vastgoed belemmeren. Hierop moeten we ingrijpen. Waar een tankstation de bodem in het verleden ernstig verontreinigde, floreert nu een levendige buurtwinkel. Waar de chemische producten van een droogkuiszaak het grondwater ernstig aantastten, ontvangt een buurthuis vandaag bewoners uit de wijk. Dat bodemsanering een hefboom kan zijn voor economische ontwikkeling, is in het verleden al meermaals gebleken. We geven die hefboom nu extra paardenkracht."*

In de beleidsnota Omgeving 2014-2019 werd dan ook aangekondigd dat onderzocht zal worden of het voor nog andere KMO-sectoren (bijv. glastuinbouw, garagehouders en carrosseriebedrijven, goederen- en personenvervoer en oppervlaktebehandeling van metalen) interessant kan zijn om een dergelijk fonds op te richten. In de nota werd verder aangegeven dat de nodige initiatieven zullen worden genomen om de sectoren te stimuleren en te ondersteunen om zich in die richting te organiseren. Dit werd opgepikt door de OVAM in haar strategisch plan 2015-2020 *"We dringen aan op de oprichting van bodemsaneringsorganisaties voor sectoren als metaalbewerking, glastuinbouw, transport en garagehouders tegen 2020. Bedrijven die tot die organisaties toetreden, worden vrijgesteld van onderzoeksplicht. Ambtshalve bodemsaneringen bij niet-saneringsplichtige eigenaars binnen bovenstaande sectoren vertrouwen we toe aan de bodemsaneringsorganisaties."* (Maatregel 13.1: Nieuwe bodemsaneringsorganisaties opstarten).

Om de oprichting van nieuwe sectorale saneringsfondsen en dus nieuwe bodemsaneringsorganisaties te stimuleren, is een aanpassing van de bodemwetgeving rond sectorfondsen (erkende bodemsaneringsorganisaties) en de daarmee verband houdende verplichtingen (individueel en sectoraal bodempreventie- en bodembeheerplan) noodzakelijk.

Vooreerst wordt voorgesteld om de exploitanten van de sectoren waarvoor een bodemsaneringsorganisatie is opgericht (sectorfonds) niet langer te verplichten om zelf driejaarlijks een bodempreventie- en bodembeheerplan (BPBP) op te stellen. In dat plan moeten de exploitanten op zijn minst de maatregelen omschrijven ter voorkoming en beheersing van bodemverontreiniging die het gevolg is van de betreffende sectoractiviteit. Opzet van die individuele BPBP-plicht was om de exploitant nauwer te betrekken bij het beheer van de bodem en hem bovendien aan te moedigen om meer planmatig te werken aan preventie van bodemverontreiniging. Op basis van de voorbereidende gesprekken en onderhandelingen van de OVAM met de bovengenoemde andere sectoren is evenwel gebleken dat de individuele verplichting tot BPBP als instrument een zware last zou inhouden voor de individuele exploitanten, de erkende bodemsaneringsorganisatie en de overheid die toezicht uitoefent op de betreffende verplichting. Zo blijkt bijvoorbeeld voor de garage- en carrosseriesector, met een veelvoud aan exploitanten in vergelijking met de

droogkuissector, een dergelijke gedetailleerde aanpak in de praktijk moeilijk toepasbaar en uitvoerbaar is.

Om de oprichting van meerdere sectorfondsen te optimaliseren, wordt voorzien in een alternatief voor de individuele BPBP-plicht die tegemoet komt aan de nood aan aandacht voor bodempreventie en die rekening houdt met een aanvaardbare administratieve last en beheerskost. Voorgesteld wordt om de individuele BPBP-plicht te vervangen door de verplichting voor de erkende bodemsaneringsorganisatie om een algemeen bodempreventieplan voor de betreffende sector op te maken die als leidraad kan dienen voor de exploitanten van de betrokken sector. Op die manier wordt een uniforme, planmatige en preventieve aanpak van bodemverontreiniging binnen dergelijke sectoren aangemoedigd. Een bodemsaneringsorganisatie bouwt sowieso een grote expertise op in deze materie en kan daardoor beter inspelen op toekomstige ontwikkelingen binnen de sector inzake preventie en bodembeheer. De voorgestelde integratie van zowel een individueel als sectoraal BPBP in het algemeen bodempreventieplan zorgt voor een vereenvoudiging van de wetgeving en een vermindering van de administratieve lasten en beheerskosten.

Verder wordt voorgesteld om de regeling over de erkende bodemsaneringsorganisaties (sectorfondsen) op een aantal punten aan te passen, in het bijzonder de representativiteitsvereiste. Alle natuurlijke personen of rechtspersonen die een bepaalde activiteit uitoefenen, kunnen zich aansluiten bij de erkende bodemsaneringsorganisatie die voor de betreffende activiteit of sector is opgericht. Een aangesloten lid heeft de mogelijkheid om zijn saneringsplicht aan de bodemsaneringsorganisatie over te dragen mits het sluiten van een overeenkomst waarin de jaarlijkse bijdragen aan de erkende organisatie wordt geregeld. De Vlaamse Regering kan dan op haar beurt op basis van het Bodemdecreet subsidies toekennen voor de gedeeltelijke financiering van de taken van de erkende bodemsaneringsorganisatie waaronder de uitvoering van de overgenomen saneringsplicht. Door de oprichting van bodemsaneringsorganisaties wordt dus solidarisering en de spreiding van de kosten en lasten binnen een bepaalde sector verwezenlijkt. De ratio van de oprichting van een erkende bodemsaneringsorganisatie voor welbepaalde sectoren is dat, gelet op de financiële draagkracht of de aard van de betreffende sectoren, het efficiënter is naar inzet van geld en middelen om de bodemverontreinigingsproblematiek op het niveau van de sectoren aan te pakken door een gezamenlijke en gecoördineerde actie.

Met voorliggend wijzigingsdecreet wordt de vereiste representativiteit voor de erkenning als bodemsaneringsorganisatie voor een welbepaalde activiteit of sector minder rigide ingevuld en dus niet langer gekoppeld aan een welbepaald vast percentage (60%) van de leden van de sector. De representativiteitseis moet flexibel kunnen worden ingevuld rekening houdend met de eigenheden van de betrokken sector.

Verder wordt ook nog een decretale wijziging voorgesteld die eerder juridisch-technisch van aard is. Via het besluit van de Vlaamse Regering van 21 september 2012 werd aan artikel 128 van het VLAREBO een vijfde lid toegevoegd, dat stelt dat de Vlaamse Regering een termijn kan bepalen waarbinnen de overeenkomsten voor overname van de saneringsplicht (artikel 97, §1 BD) ten laatste (af)gesloten moeten worden. Omwille van de rechtszekerheid is het aangewezen om hiervoor een wettelijke basis in het Bodemdecreet zelf te voorzien.

Ten slotte wordt ook nog een wijziging van de subsidieregeling voor de erkende bodemsaneringsorganisaties in artikel 98 van het Bodemdecreet voorgesteld. Via het wijzigingsdecreet van het Bodemdecreet van 28 maart 2014 werd artikel 98 van het Bodemdecreet in overeenstemming gebracht met de terminologie over gemengde bodemverontreiniging (artikel 26 en 27 van het Bodemdecreet) die met het voormelde wijzigingsdecreet werd aangepast.

4. Inkanteling van het gebruik van bodemmateriële in de regeling over het gebruik van uitgegraven bodem van het Bodemdecreet en VLAREBO

- Inleiding

Uit de in 2015 in opdracht van de OVAM uitgevoerde evaluatie en screening van de grondverzetsregeling blijkt de sector tevreden te zijn over de principes en procedures van de grondverzetsregeling. Omwille van de opname in verschillende kaders (VLAREMA en VLAREBO) is er thans wel een ongelijke behandeling voor het gebruik van uitgegraven bodem (VLAREBO) en andere grondachtige materialen (VLAREMA). Dit zorgt voor verwarring, moeilijke handhaving, en werkt misbruik in de hand.

In de uitgevoerde evaluatie wordt besloten dat er een consensus is om bagger- en ruimingsspecie in de grondverzetsregeling van het VLAREBO onder te brengen. Door bagger- en ruimingsspecie onder het VLAREBO te brengen, zal er een representatiever beeld verkregen worden van de milieuhygiënische kwaliteit, zal de traceerbaarheid vergroten en de compatibiliteit met de rest van de grondverzetregeling verbeteren. Wat de andere afvalstoffen (bijv. zeefzanden) betreft, is het duidelijk dat deze best blijven ressorteren onder het Materialendecreet en het VLAREMA.

Doelstelling OD35 van de beleidsbrief Omgeving 2016-2017 van de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw voorziet uitdrukkelijk in de afstemming van het gebruik van uitgegraven bodem en bepaalde materiaalstromen in die zin dat het gebruik van alle bodemmateriële conform de bodemwetgeving verloopt.

De voorliggende herziening zal de wetgeving eenvoudiger, uitvoerbaar en handhaafbaar maken. De bescherming van de gezondheid van de mens en het behoud van de functionele eigenschappen die de bodem heeft voor mens, plant en dier staat centraal. Voor het gebruik van alle bodemmateriële op of in de bodem wordt een normenkader gehanteerd dat in overeenstemming is met het kader voor bodemsanering.

- Huidige regeling - Wettelijk kader

Het actief bodembeheer richt zich op een verantwoord en duurzaam gebruik van de bodem door het in stand houden en zo mogelijk verbeteren van de gebruikswaarde van de bodem.

Voor het gebruik van uitgegraven bodem volgens de bepalingen van het VLAREBO geldt het beheerspoor. De basisdoelstellingen van de regelgeving over het gebruik van uitgegraven bodem, algemeen gekend in de sector onder de naam 'grondverzetregeling', zijn de beheersing van de verspreiding bodemverontreiniging en de bevordering van het duurzaam gebruik van uitgegraven bodem. Het gaat hierbij om het verantwoord omgaan met reeds

aanwezige (historische, diffuse) verontreiniging in de bodem. Door het gebruik van uitgegraven bodem zal de verontreiniging van de bodem niet toenemen. Reeds aanwezige beperkt verontreinigde bodem kan wel worden hergebruikt binnen duidelijk afgebakende zones, omdat de regelgeving het toepassen van licht verontreinigde bodemmaterialen mogelijk maakt. Bij hoge risico's moet de bodem uiteraard uit de kringloop verwijderd en gereinigd worden. Bij lagere risico's bestaat de mogelijkheid voor gebruik als bodem of voor bouwkundig bodemgebruik omdat hergebruik van de bodemmaterialen als onderdeel van de natuurlijke kringloop duurzamer is dan het storten van deze grondstoffen en ook duurzamer is dan de vervanging van deze alternatieve grondstoffen door primaire delfstoffen uit de zand-, klei- en grindwinning.

Een waterbodem is de bodem van een oppervlaktewaterlichaam en dus een bodem. Het Bodemdecreet is van toepassing op waterbodems. Wanneer in het kader van bagger-of ruimingswerken, specie op de bodem (oever) wordt gedeponeed, zijn de bepalingen van het Bodemdecreet en het VLAREBO, met inbegrip van de normen, van toepassing.

Voor het toepassen van afvalstoffen als bodem of als bouwstof in het kader van het Materialendecreet geldt het preventieve spoor. Bij het gebruik als bodem of in of als bouwstof is het materialenbeleid gericht op het vermijden van effecten op bodem, grondwater en oppervlaktewater door de inbreng van nieuwe stoffen in het milieucompartiment.

Het uitvoeringsbesluit VLAREMA bevat de minimale voorwaarden die vervuld moeten zijn om een materiaal, overeenkomstig het Materialendecreet, te kunnen kwalificeren als een materiaal dat het einde van de afvalfase heeft bereikt. De grondstofverklaring is de verklaring afgeleverd door de OVAM waarin wordt gesteld dat een bepaald materiaal niet of niet meer als een afvalstof moet worden beschouwd. In een grondstofverklaring kunnen bijzondere voorwaarden opgenomen zijn met betrekking tot herkomst en gebruik. De grondstof is bijgevolg onlosmakelijk verbonden aan de toepassing. De normen die moeten worden gehaald, zijn milieutechnische normen die noodzakelijk zijn om een milieuveilige toepassing te garanderen en de omslag van afval naar grondstof te toetsen.

- Huidige regeling - Gebruiksvoorwaarden

De huidige regeling voor het gebruik van uitgegraven bodem van het Bodemdecreet en het VLAREBO (grondverzetsregeling) is sinds 1 april 2004 in voege. Het gebruik van uitgegraven bodem wordt omkaderd door een integraal traceerbaarheidssysteem. De uit te graven bodem wordt op de plaats van herkomst of op een tussentijdse opslagplaats (TOP) of centrum voor grondreiniging (CGR) gekarakteriseerd. De uitgegraven bodem wordt vervolgens door een onafhankelijk erkende bodembeheerorganisatie opgevolgd en geattesteerd op de eindbestemming.

Het VLAREBO voorziet normen voor het gebruik van uitgegraven bodem. Het normerend kader bepaalt per afzonderlijke partij of een uitgegraven bodem al dan niet geschikt is om onder bepaalde voorwaarden als bodem, als bouwkundig bodemgebruik of in een vormvast product op een andere locatie te gebruiken.

Bagger- en ruimingsspecie, grondbrij en bentonietslib zijn in de huidige regeling ingedeeld als afvalstoffen en het gebruik valt momenteel derhalve onder het

Materialendecreet en het VLAREMA. Bagger- en ruimingsspecie komt in aanmerking voor hetzij gebruik als bouwstof, hetzij gebruik als bodem. Grondbrij en bentonietslib komen in aanmerking voor gebruik als bodem. Voor het gebruik als bouwstof is het aanvragen van een grondstofverklaring steeds verplicht. Het gebruik als bodem is voor bagger- en ruimingsspecie in bepaalde gevallen vrijgesteld van een grondstofverklaring, namelijk als deze voldoet aan de waarden voor vrij gebruik van uitgegraven bodem. Dit moet altijd kunnen aangetoond worden aan de hand van de nodige analyseresultaten. Voor het gebruik van bagger- en ruimingsspecie als bodem wordt in het VLAREMA de koppeling gemaakt met de grondverzetregeling van hoofdstuk XIII van het VLAREBO, zonder echter de principes van de traceerbaarheid toe te passen.

In 2013 is in Vlaanderen 17.566 kton bodem uitgegraven. Er werd 6.378 kton bagger- en ruimingsspecie geruimd. Zowel de uitgegraven bodem als de bagger- en ruimingsspecie zijn in grote mate ingezet als alternatief voor delfstoffen (aanvul- en ophoogzand). Voor het gebruik van bentonietslib of grondbrij zijn geen gegevens bekend. In vergelijking met uitgegraven bodem en specie zijn het beperkte stromen. Bij navraag bij de bodembeheerorganisaties blijkt bovendien dat uitgegraven bodem vermengd met beperkte gehalten aan bentonietslib veelal meegenomen wordt onder de grondverzetsregeling.

- Voorstel tot inkanteling van bodemmaterialen in de grondverzetsregeling van het VLAREBO

Bodemmaterialen zijn in aard en samenstelling identiek en hebben bij hun verdere verwerking een vergelijkbare milieu-impact. Naargelang de manier waarop deze materialen aan de bodem onttrokken worden, spreekt men ook van uitgegraven bodem, bagger- en ruimingsspecie, grondbrij, bentonietslib. Al deze materialen zijn echter in oorsprong bodem en vanuit het standpunt van een duurzaam materialenbeleid is het aangewezen te streven naar een gelijkvormig beleid en beschermingskader voor deze materialen en de manier waarop ze worden behandeld.

Bodemmaterialen zijn te onderscheiden van andere materialen die als producten vrijkomen bij het proces van sorteren, breken en afzeven van met name bouw- en sloopafval, maar ook van overig afval. Vanuit de oorsprong kunnen deze andere materialen belast zijn met allerlei niet-bodem gerelateerde bestanddelen zoals o.a. gips, piepschuim, glas, keramiek en metaaldeeltjes, staatafval, e.d.. Deze materialen zijn in het algemeen bodemvreemde producten. De enige overeenkomst tussen bodemmaterialen en zandige afvalstromen is gelegen in de korrelgrootteverdeling. De korrels zelf zijn hoofdzakelijk afkomstig van bouw- en sloopafval welke direct (natuursteen) of indirect (klei voor bakstenen, zand voor beton) afkomstig is uit de bodem. Het gebruik van deze afvalstromen kadert binnen het duurzaam gebruik van materialen en het gebruik blijft geregeld volgens de bepalingen van het VLAREMA.

- Gevolgen inkanteling

De inkanteling van bagger- en ruimingsspecie, grondbrij en bentonietslib in het VLAREBO betekent dat deze materialen volgens een algemeen aanvaard kwaliteitsborgingssysteem zullen worden opgevolgd.

Verder worden de betreffende materialen niet langer in het afvalstoffenkader, maar wel als bodemmaterialen beschouwd, waardoor de negatieve connotatie van de term 'afval' verdwijnt.

De toepassing van de grondverzetsregeling op het gebruik van bagger- en ruimingsspecie, grondbrij en bentonietslib heeft tot gevolg dat het gebruik ervan afhankelijk wordt gemaakt van:

- onderzoek naar de kwaliteit ervan op te leggen via de opmaak van een technisch verslag;
- het gebruikskader zoals uitgewerkt in hoofdstuk 13 van het VLAREBO;
- de attestering van de milieuhygiënische kwaliteit voor een beoogd gebruik via de grondverzettoelating;
- de attestering van de levering van de uitgegraven bodem op de plaats van het beoogde gebruik via het bodembeheerrapport;
- het verzekeren van het correcte gebruik met de traceerbaarheid;
- de vastlegging van de verantwoordelijkheden van verschillende actoren.

De traceerbaarheidsprocedure maakt het mogelijk de essentiële stappen in het grondverzet (van kwaliteitsbepaling over uitgraving tot levering van de uitgegraven bodem) te controleren en de verschillende actoren in het grondverzet zo goed als mogelijk te begeleiden. Hierdoor krijgt de ontvanger of eindgebruiker van de uitgegraven bodem de garantie over de gewenste kwaliteit van uitgegraven bodem in de correcte toepassing, hetzij als bodem hetzij voor bouwkundig bodemgebruik of in een vormvast product.

De grondverzetsregeling biedt het voordeel dat de geijkte standaardprocedures toelaten om verschillende stromen via een aangepaste strategie te karakteriseren. De bemonsteringstrategieën en analysepakketten zijn aangepast aan de specifieke situatie, zoals de aard van het materiaal, heterogene of homogene partijen en specifieke verdachte parameters. Beperkte aanpassingen in VLAREBO en in standaardprocedures volstaan voor de opvolging van deze specifieke materialenstromen.

De wijziging van regelgeving met de integratie van de gebruiksbepalingen voor het gebruik van bodemmaterialen legt geen nieuwe verplichtingen op. Het voorstel voorziet in een globale wetgeving voor het gebruik van alle bodemmaterialen door een inkanteling van de gebruiksvoorwaarden voor bagger- en ruimingsspecie, grondbrij en bentonietslib in het kader van het bodemdecreet. Deze wijziging vergt navolgend aanpassingen in verschillende uitvoeringsbesluiten, waaronder VLAREBO, VLAREMA, VLAREM, VLAREL en het milieuhandhavingsbesluit.

De economische gevolgen zijn beperkt, omdat de milieuhygiënische kwaliteit van deze grondstoffen voor toepassing nu reeds moet bepaald worden vooraleer ze toegepast kunnen worden. De rechtszekerheid daarentegen verhoogt omdat alle vrijkomende stromen tot op de plaats van gebruik opgevolgd worden in het kader van de opvolging met de traceerbaarheidsprocedure.

C. Advies SERV en Minaraad

De Minaraad en de SERV geven in hun advies aan dat ze akkoord gaan met de principes van de voorgestelde wijzigingen, maar voegen er aan toe dat ze bij een aantal onderdelen nog opmerkingen, vragen of bezorgdheden (aanbevelingen) hebben.

Hieronder volgt de bespreking van de aanbevelingen.

1. Verplicht bodemonderzoeksmoment

De Minaraad en de SERV onderschrijven de doelstelling om alle historische bodemverontreinigingen die een ernstige bedreiging vormen, voor 2036 te saneren. Hiertoe moeten naar schatting nog 40.000 risicogronden worden onderzocht. De adviesraden geven in hun advies aan dat dit voor risico-inrichtingen van categorie O die onder de nieuwe onderzoeksplicht vallen, in vele gevallen een vervroeging van de bestaande onderzoeksverplichting betekent. De Raden stellen zich de vraag of de kost voor de vervroegde onderzoeken wel in verhouding staat tot het risico op bodemverontreiniging en of dit wel een efficiënte inzet van middelen inhoudt. Als mogelijke milderende maatregel stellen ze voor om de eindtermijn voor het uitvoeren van een oriënterend bodemonderzoek van 2025 naar 2027 te verlengen.

In opvolging van de aanbeveling van de adviesraden wordt in het voorontwerp van decreet de eindtermijn voor het uitvoeren van de nieuwe bodemonderzoekspflicht voor de gronden die vallen onder de onderzoeksplicht voor categorie 'O', van 2025 naar 31 januari 2027 verlengd. De verlenging van de eindtermijn maakt een ruimere spreiding van de uitvoering van de oriënterende bodemonderzoeken mogelijk. Aangezien het gaat om de grootste groep van onderzoekspflichtige gronden, zal de ruimere spreiding ervoor zorgen dat het effect op de markt van de nieuwe bodemonderzoekspflicht (discrepancie tussen vraag en aanbod, prijszetting, uitvoeringspiek) kleiner zal zijn.

De verlenging van de eindtermijn naar 2027 betekent eveneens dat er voor een aantal van de betreffende gronden geen vervroeging van de bestaande onderzoekspflicht komt.

2. Vrijstelling van verplicht bodemonderzoeksmoment

1) In het wijzigingsdecreet wordt een vrijstelling voor de nieuwe onderzoekspflicht voorzien voor eigenaars die cumulatief voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de eigenaar heeft de risico-inrichting(en) niet geëxploiteerd;
- de risico-inrichting was niet aanwezig tijdens zijn eigenaarschap;
- de eigenaar heeft de locatie sedert de verwerving alleen gebruikt voor particulier gebruik.

De voorwaarde van particulier gebruik houdt in dat ondernemingen en overheden niet in aanmerking komen voor de vrijstelling van onderzoekspflicht. De Raden stellen voor om dezelfde vrijstellingsvoorwaarden te hanteren als deze die krachtens artikel 23, §2, van het Bodemdecreet gelden in het kader van de saneringsplicht. Ze verwijzen daarbij naar de derde voorwaarde die luidt als volgt: *"Hij was niet op de hoogte en behoorde niet op de hoogte te zijn van de bodemverontreiniging op het ogenblik dat hij eigenaar van de grond werd."* Volgens de Raden zouden op die manier alle 'onschuldige bezitters' gevrijwaard kunnen blijven van de nieuwe bodemonderzoekspflicht.

Hierbij moet evenwel worden opgemerkt dat de voorwaarde van artikel 23, §2, 3°, van het Bodemdecreet (de zogenaamde kennisvoorwaarde) voor de vrijstelling van saneringsplicht niet kan worden toegepast voor de nieuwe bodemonderzoekspflicht. Volgens die voorwaarde moet de eigenaar aantonen dat

hij op het moment van de verwerving van de verontreinigde grond niet op de hoogte was of behoorde te zijn van de bodemverontreiniging. De nieuwe onderzoeksplicht wordt nu net ingevoerd om op een gerichte en systematische wijze te onderzoeken of op een risicogrond bodemverontreiniging aanwezig is en of er noodzaak is tot verdere maatregelen. Op de gronden die het toepassingsgebied voor de nieuwe onderzoeksplicht uitmaken, is immers nog geen oriënterend bodemonderzoek uitgevoerd en zijn er in vele gevallen nog geen expliciete gegevens over de aanwezigheid van bodemverontreiniging gekend. De toepassing van de vrijstellingsvoorwaarde voor saneringsplicht op de nieuwe onderzoeksplicht zou dan ook betekenen dat een substantieel deel van de onderzoeksplichtige personen in aanmerking zou komen voor de vrijstelling van de nieuwe onderzoeksplicht. Dit zou het opleggen van de nieuwe onderzoeksplicht in belangrijke mate uithollen.

Op basis van de vrijstellingsregeling voor de nieuwe onderzoeksplicht die in het voorontwerp is opgenomen, wordt ingeschat dat voor ongeveer 8.000 risicogronden de eigenaars-particulieren in aanmerking komen voor vrijstelling van de onderzoeksplicht. Het bodemonderzoek wordt in dat geval in principe ambtshalve uitgevoerd door de OVAM en dit zoveel mogelijk via een geïntegreerde site-aanpak. Per jaar bedraagt het geschatte noodzakelijke budget voor de OVAM voor de uitvoering van de betreffende bodemonderzoeken 3 miljoen euro per jaar en dit over de periode 2019-2028 (30 miljoen euro in totaal). Beslist werd dat de kosten binnen de bestaande kredieten moeten worden opgevangen. Het integraal inpassen van deze bijkomende kredietbehoefte binnen de bestaande budgettaire contouren is op zich al een bijzonder moeilijke oefening, zodat er in ieder geval geen ruimte bestaat voor een verruiming van de vrijstelling van onderzoeksplicht en de daaraan gekoppelde ambtshalve uitvoering en financiering door de OVAM.

2) Verder vragen de Raden met betrekking tot de nieuwe onderzoeksplicht om op de locaties waar de OVAM overgaat tot een geïntegreerde aanpak van de bodemonderzoeken voor de vrijgestelden, ook niet-vrijgestelden (particulieren, zelfstandigen, ondernemingen, openbare besturen, terreinbeherende verenigingen) de mogelijkheid te bieden om zich hierbij vrijwillig aan te sluiten zodat voor hen ook de schaalvoordelen zouden gelden.

Hieraan gevolg gevend, zal de OVAM onderzoeken of en op welke wijze ze de niet-vrijgestelde onderzoeksplichtigen de mogelijkheid zal geven om zich vrijwillig aan te sluiten telkens ze de geïntegreerde aanpak van de bodemonderzoeken voor een welbepaalde locatie voorbereidt en uitrolt.

3. Kwaliteitsborging

1) Ingevolge het wegvallen van de veralgemeende conformverklaring van de bodemonderzoeken door de OVAM vergroot de aansprakelijkheid van de bodemsaneringsdeskundigen. De adviesraden geven in hun advies aan dat dit een gevolg kan hebben voor de hoogte van de premies van een aansprakelijkheidsverzekering en dus indirect voor de prijs van een bodemonderzoek.

Om na te gaan of er inderdaad een merkbare weerslag is, zal de OVAM de prijsevoluties voor standaardonderzoeken opvolgen en haar bevindingen meegeven in de verslaggeving aan het Vlaams Parlement die nu reeds voorzien is in het kader van het Bodemdecreet.

2) Een van de instrumenten met het oog op verdere kwaliteitsborging die in voorliggend wijzigingsdecreet voorzien wordt, is een procesaudit door de OVAM bij de bodemsaneringsdeskundigen. Volgens de voorgestelde regeling stelt de OVAM een verslag op van de uitgevoerde audit en moet de bodemsaneringsdeskundige in voorkomend geval een plan van aanpak met corrigerende maatregelen aan de OVAM bezorgen en de maatregelen uitvoeren binnen de termijn die vastgelegd is in het goedgekeurde plan van aanpak. De Raden hebben vragen bij de frequentie van deze audit en de structuur van een plan van aanpak en geven aan dit nader te regelen.

Er wordt gevolg gegeven aan deze aanbeveling van de SERV en de Minaraad. In het wijzigingsdecreet wordt alsnog een rechtsgrond voorzien voor de Vlaamse Regering om de decretale bepalingen rond de procesaudit (audit, plan van aanpak, compenserende maatregelen) bij de bodemsaneringsdeskundigen verder uit te werken.

3) De Raden hebben verder nog een opmerking bij de beoogde verdere responsabilisering van de bodemsaneringsdeskundige die verband houdt met diens huidige mogelijkheid om bij een bodemonderzoek af te wijken van de standaardprocedure. Het voorliggende voorstel bepaalt nu uitdrukkelijk dat een bodemonderzoek dat niet is uitgevoerd conform de standaardprocedure, niet beschouwd wordt als een oriënterend bodemonderzoek. In de huidige regeling is het echter wel mogelijk om af te wijken van de standaardprocedure, indien hierdoor een gelijkwaardige of betere kwaliteit van informatie wordt verkregen. De Raden vragen zich af of het in de toekomst nog steeds mogelijk zal zijn om, in samenspraak tussen de bodemsaneringsdeskundige en de OVAM, gemotiveerd af te wijken van de standaardprocedure. Zij zijn van mening dat deze mogelijkheid behouden moet blijven.

De mogelijkheid voor de bodemsaneringsdeskundigen om gemotiveerd af te wijken van de standaardprocedures als een gelijkwaardige of betere kwaliteit van informatie wordt verkregen, blijft inderdaad behouden na de afschaffing van de veralgemeende conformverklaring van bodemonderzoeken.

4. Sectorale saneringsfondsen

In het wijzigingsdecreet zijn een aantal wijzigingen opgenomen die de oprichting van bodemsaneringsorganisaties stimuleren. De Raden zijn voorstander van dergelijke fondsen en vragen ten gepaste tijde een evaluatie of de aangebrachte wijzigingen en versoepelingen hebben geleid tot de nodige sectorale fondsen die hun opdracht efficiënt vervullen.

Drie jaar na de inwerkingtreding van het wijzigingsdecreet zal een evaluatie van het effect van de ingevoerde maatregelen worden gemaakt. De evaluatie zal worden meegenomen in het jaarlijks verslag van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement over de uitvoering van het Bodemdecreet.

5. Inkanteling van bodemmateriële in grondverzetregeling van het Bodemdecreet en het VLAREBO

1) De Raden onderschrijven principieel de doelstellingen die worden nagestreefd met de voorziene inkanteling van bagger- en ruimingsspecie, grondbrij en bentonietslib in de grondverzetsregeling van het VLAREBO. De voorliggende

herziening zal de wetgeving vermoedelijk eenvoudiger, beter uitvoerbaar en handhaafbaar maken.

Om tot een praktisch uitvoerbare en efficiënte oplossing te komen, vragen de Raden ten slotte om alle betrokken partijen te consulteren over de aanpassing van het VLAREBO en de standaardprocedures.

Het is inderdaad het opzet om alle betrokken partijen te consulteren over de aanpassing van het VLAREBO, het VLAREMA en de standaardprocedures.

2) De Raden geven aan dat er daarnaast krachtens artikel 3, 6°, van het besluit van de Vlaamse Executieve van 27 maart 1985 houdende reglementering van de handelingen binnen de watergebieden en de beschermingszones een verbod geldt om in de beschermingszones type II rioolwaterzuiveringsinstallaties of installaties voor verwerking van afval te installeren. De waterwinbedrijven vrezen dat door de voorziene inkanteling de installatie van afvalverwerkingsinstallaties voor grondbrij, bentonietslib en bagger- en ruimingsspecie niet langer meer verboden zullen zijn in dergelijke gebieden. De Raden vragen alvast om deze regeling te behouden met dien verstande dat dit natuurlijk niet mag wegnemen dat het deponeren van bijv. ruimingsspecie uit beken in waterwingebieden en beschermingszones op de oever van waterlopen nog steeds toegelaten moet worden indien aan de geldende normen voldaan is.

De inkanteling van de grondachtige stromen in de grondverzetregeling heeft geen invloed op de verbodsbepalingen uit het grondwaterbesluit. Als grondbrij, bentonietslib, bagger- en ruimingsspecie, ... moet worden verwerkt omdat het niet aan de VLAREBO-normen voor gebruik voldoet, zijn het op dat ogenblik afvalstoffen en zijn die installaties dus niet toegelaten in de beschermingszones. Als ze wel voldoen, is er in principe geen verwerking vereist, behoudens eventueel een menging om de materie op specificatie te brengen voor een specifiek doel. Aangezien het materiaal voldoet aan de normen van het VLAREBO heeft het gebruik of een beperkte verwerking geen negatieve effecten op het grondwater. Bovendien zijn er nog andere verbodsbepalingen in het besluit van de Vlaamse Executieve van 27 maart 1985 die het gebruik van die materialen binnen de beschermingszones (kunnen) beperken. Verder wijzigen de voorgenomen aanpassingen niets aan het statuut van de rioolwaterzuiveringsinstallaties. De verbodsbepaling blijft onverminderd van kracht.

D. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1: Gewestaangelegenheid

Dit artikel hoeft niet nader toegelicht te worden.

Artikel 2: Definities

- bodemsaneringsdeskundige

Om de kwaliteit van bodemonderzoeken en bodemsaneringen te waarborgen, wordt in de bodemwetgeving onder meer voorzien in de verplichte tussenkomst van erkende bodemsaneringsdeskundigen.

In artikel 2, 30°, van het Bodemdecreet wordt het begrip 'bodemsaneringsdeskundige' gedefinieerd als een onafhankelijke deskundige erkend door de Vlaamse Regering. De definitie is evenwel niet langer correct. In toepassing van het VLAREL van 19 november 2010 wordt de bodemsaneringsdeskundige erkend door de leidinggevend ambtenaar van de OVAM (artikel 29 VLAREL).

Met voorliggende bepaling wordt de definitie aangepast in die zin dat verwezen wordt naar het decretale kader waaronder de erkenning als bodemsaneringsdeskundige wordt geregeld, dit is Titel V van het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (hoofdstuk 6).

- bodemmaterialen

Verder worden met voorliggende bepaling nog vijf nieuwe definities aan artikel 2 van het Bodemdecreet toegevoegd die verband houden met de inkanteling van het gebruik van de volgende bodemmaterialen in de bepalingen voor het gebruik van uitgegraven bodem van het Bodemdecreet en het VLAREBO: uitgegraven bodem, baggerspecie, ruimingsspecie, grondbrij en bentonietslib.

Bodemmaterialen zijn natuurlijke materialen die afkomstig zijn uit de bodem. Het zijn natuurlijke mengsels van een fijne minerale fractie en organische stof (maximale korrelgrootte van 2 millimeter), alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen, grind (2–63 mm) en organismen. Van nature voorkomende materialen groter dan 63 mm behoren niet tot de bodem.

De definitie is gebaseerd op de samenstelling van het materiaal en de directe herkomst van het materiaal. Ook materiaal dat aan de samenstellingskenmerken voldoet, maar dat niet rechtstreeks vrijkomt uit de bodem, bijvoorbeeld omdat het eerder is toegepast of omdat het is behandeld, valt onder de definitie. Wel zal het steeds gaan om materiaal zoals het van nature in de bodem kan worden aangetroffen. Bodemmateriaal dat als grondstof verwerkt is in een vormvaste toepassing (beton, baksteen,...) verliest zijn eigenheid als bodem en valt vervolgens niet meer onder het toepassingsgebied.

Bodemmaterialen zijn:

- Uitgegraven bodem: bodemmateriaal dat afkomstig is van de uitgraving van de bodem op land.
- Bagger- ruimingsspecie: kan beschouwd worden als bodem die wordt onttrokken aan een waterbodem. Het materiaal is vrijgekomen uit de bodem via het oppervlaktewater of de voor dat water bestemde ruimte.
- Baggerspecie: bodemmateriaal dat afkomstig is van het verdiepen, verbreden of onderhouden van bevaarbare waterlopen die behoren tot het openbare hydrografische net, of van de aanleg van nieuwe waterinfrastructuur, met inbegrip van kanalen, havens en dokken.
- Ruimingsspecie: bodemmateriaal dat afkomstig is van het verdiepen, verbreden of onderhouden van oppervlaktewateren als vermeld in het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid en geen baggerspecie is zoals hiervoor omschreven.
- Bentonietslib is te beschouwen als bodem die is ontgraven door middel van een boorteknik. Ter voorkoming van het instorten van het boorgat wordt boorspoeling gebruikt. Het bentonietslib komt ook in grote hoeveelheden vrij bij het horizontaal boren van tunnels en leidingen. Het bentoniet wordt teruggewonnen en opnieuw als bentoniet ingezet. Het resterende

bentoniet/bodemmengsel wordt ontwaterd en bevat dus bodem en bentoniet. Aangezien bentoniet een natuurproduct afkomstig uit de bodem is, wordt deze materiaalstroom ook als bodemmateriaal beschouwd.

- Grondbrij is bodemmateriaal afkomstig van het triëren en het wassen van gewassen uit de volle grond. Het is de aanhangende bodem die vrijkomt bij het behandelen van gewassen na de oogst. Afhankelijk van de oogstomstandigheden en de gehanteerde scheidingstechnieken komt grondbrij vrij als droge of natte stromen. Aangezien grondbrij uit de bodem afkomstig is, wordt deze materiaalstroom ook als bodemmateriaal beschouwd.

Artikel 3: Rechtsgrond digitalisatie

In het Vlaamse regeerakkoord 2014-2019 zijn ambitieuze doelstellingen geformuleerd op vlak van digitalisering, onder meer in de transacties met de overheid. In het kader daarvan wordt in het Bodemdecreet een rechtsgrond opgenomen om het mogelijk te maken de procedures uit de bodemwetgeving (bijv. aanvraag vrijstelling saneringsplicht, melding sluiting van risico-inrichting, administratief beroep) digitaal te laten verlopen.

Artikel 4-8: Bodemsaneringsdeskundige - erkenning en kwaliteitsborging

Om de kwaliteit van bodemonderzoeken en bodemsanereringen te waarborgen, wordt in de bodemwetgeving voorzien in de verplichte tussenkomst van erkende bodemsaneringsdeskundigen.

Het decretale kader voor de bodemsaneringsdeskundigen is opgenomen in hoofdstuk II van titel III van het Bodemdecreet (artikel 8).

De huidige regeling heeft alleen betrekking op de erkenning als bodemsaneringsdeskundige. Met de voorgestelde wijzigingsbepalingen wordt dit nu ook uitgebreid met een regeling over de kwaliteitsborging van de taken van de erkende bodemsaneringsdeskundigen. Om het kwaliteitssysteem van de bodemsaneringsdeskundigen te toetsen, wordt voorzien in de mogelijkheid tot auditing door de OVAM als bijkomend instrument voor kwaliteitsborging. De audit moet het voor de bevoegde overheid mogelijk maken om periodiek het volledige proces van opdrachtinitiatie (offertevraag) tot aflevering van het eindproduct (rapport bodemonderzoek, bodemsaneringsproject, eindevaluatie-onderzoek) bij de erkende bodemsaneringsdeskundige door te lichten. De OVAM stelt een verslag op van de uitgevoerde audit. Op basis van de gedane vaststellingen kan de OVAM de deskundige vragen om een plan van aanpak met corrigerende maatregelen voor te leggen en uit te voeren na goedkeuring.

Bij de invulling van de audit van de bodemsaneringsdeskundigen zal de OVAM rekening houden met bestaande kwaliteitsborgingssystemen (onder andere een opgelegde norm door een sectororganisatie aan haar leden-erkende bodemsaneringsdeskundigen). Als voorwaarde geldt dat het kwaliteitsborgingssysteem gekeurd is door een gecertificeerde instelling en er voldoende waarborgen zijn voor een zorgvuldige opvolging van een correcte en volledige implementatie van het kwaliteitsborgingssysteem door de bodemsaneringsdeskundigen (responsabilisering). De OVAM zal op basis van gerichte vraagstelling tijdens de audit oordelen of en in welke mate het aanwezige kwaliteitsborgingssysteem in aanmerking kan worden genomen en welke aspecten de OVAM nog aanvullend moet meenemen in haar eigen audit.

Voor de regeling van de erkenning van bodemsaneringsdeskundigen wordt in artikel 8 van het Bodemdecreet doorverwezen naar hoofdstuk IIIbis van het Milieuvergunningsdecreet waar het kader van de erkenningen inzake leefmilieu globaal wordt geregeld. Ingevolge het Omgevingsvergunningdecreet van 25 april 2014 wordt het Milieuvergunningsdecreet evenwel opgeheven en wordt een Titel V in het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (Titel V. exploitatie van inrichtingen en activiteiten en erkende personen) ingevoegd. Vanaf de inwerkingtreding ervan op 23 februari 2017 is het decretale kader voor de erkenningen inzake leefmilieu opgenomen in voormelde titel V van het DABM. Met voorliggende bepaling wordt artikel 8 van het Bodemdecreet aangepast in die zin dat nu verwezen wordt naar Titel V van het DABM.

Artikel 9-10: Draagwijdte saneringsplicht

Artikel 11 en 22 van het Bodemdecreet duiden respectievelijk voor nieuwe en historische bodemverontreiniging de perso(o)nen aan die de verplichting heeft (hebben) om een beschrijvend bodemonderzoek of bodemsanering uit te voeren (saneringsplichtige personen). Bij nieuwe bodemverontreiniging gaat het om een 'zelfstandige' saneringsplicht waarbij van rechtswege uit het Bodemdecreet volgt dat de in artikel 11 vermelde saneringsplichtige persoon onverwijld een beschrijvend bodemonderzoek moet uitvoeren van zodra er duidelijke aanwijzingen zijn dat de bodemverontreiniging de bodemsaneringsnormen overschrijdt of dreigt te overschrijden. Hetzelfde geldt voor de uitvoering van bodemsanering als uit het beschrijvend bodemonderzoek een nieuwe bodemverontreiniging blijkt die de bodemsaneringsnormen overschrijdt. Voor historische bodemverontreiniging geldt geen zelfstandige saneringsplicht in hoofde van de saneringsplichtige persoon, maar zal de plicht pas gevestigd worden nadat de OVAM betrokkene heeft aangemaand om een beschrijvend bodemonderzoek, respectievelijk bodemsanering (bodemsaneringsproject, bodemsaneringswerken, eindevaluatieonderzoek) uit te voeren.

In de huidige regeling moet voor elke fase (beschrijvend bodemonderzoek, bodemsaneringsproject, bodemsaneringswerken en eindevaluatieonderzoek) worden gekeken wie op het ogenblik van de zelfstandige plicht/aanmaning tot beschrijvend bodemonderzoek en het moment van de zelfstandige plicht/aanmaning tot bodemsanering de hoedanigheid van saneringsplichtige persoon heeft (exploitant en/of gebruiker en/of eigenaar van de grond waar de bodemverontreiniging tot stand gekomen is). Terecht wordt de vraag gesteld waarom dit voor elke fase opnieuw de plichtige moet worden vastgesteld. Het is logisch dat de persoon die plichtig is voor het beschrijvend bodemonderzoek ook de verplichting heeft om de bodemsanering uit te voeren als uit het bodemonderzoek blijkt dat de bodemverontreiniging daadwerkelijk met saneringsmaatregelen moet worden behandeld. De kan lijden tot onbillijke situaties vooral bij niet-risicogronden waarbij een saneringsplichtige zich door overdracht van de grond zijn verplichting tot bodemsanering zou kunnen ontwijken met als gevolg dat de bodemsanering zou moeten worden door een onzorgvuldige koper of finaal door de overheid.

Met voorliggende wijzigingsbepalingen wordt dit in artikel 11 en 22 van het Bodemdecreet aangepast. Als uit het beschrijvend bodemonderzoek tot uiting komt dat bodemsanering noodzakelijk is, rust de verplichting van rechtswege op de persoon die de verplichting had om het beschrijvend bodemonderzoek uit te voeren en dit zowel voor nieuwe als voor historische bodemverontreiniging.

Uiteraard gebeurt dit met behoud van de mogelijkheid tot vrijstelling van saneringsplicht.

Artikel 11-15: Opheffing van de veralgemeende conformverklaring van oriënterend bodemonderzoek

De voorgestelde wijzigingsbepalingen voorzien dat een oriënterend bodemonderzoek dat wordt uitgevoerd onder leiding van een erkende bodemsaneringsdeskundige niet langer standaard door de OVAM wordt beoordeeld op haar technische conformiteit. Dit doet uiteraard geen afbreuk aan de verplichting dat een oriënterend bodemonderzoek moet worden uitgevoerd conform de standaardprocedure voor oriënterend bodemonderzoek, zoals vastgesteld door de Vlaamse Regering op advies van de OVAM.

In het Bodemdecreet wordt een artikel opgenomen dat uitdrukkelijk bepaalt dat een bodemonderzoek dat niet is uitgevoerd conform de standaardprocedure niet beschouwd wordt als een oriënterend bodemonderzoek. Dit zorgt voor een verhoogde responsabilisering van de erkend bodemsaneringsdeskundige ten opzichte van diens opdrachtgever. Deze responsabilisering geldt des te meer in het kader van een overdracht van een risicoground aangezien de verwerver op grond van artikel 116, §2, van het Bodemdecreet de nietigheid kan vorderen van een overdracht waarbij geen oriënterend bodemonderzoek voorlag. Stelt een verwerver vast dat weliswaar een onderzoeksrapport werd voorgelegd maar dat dit niet voldoet aan de standaardprocedure dan volgt uit de voorliggende wijziging dat de overdracht gebeurde zonder oriënterend bodemonderzoek en voor vernietiging vatbaar is. In voorliggend geval kan de OVAM in toepassing van artikel 116, §3, van het Bodemdecreet de niet-tegenstelbaarheid van de overdracht jegens haar invoeren en de overdrager aanspreken als plichtige om alsnog een oriënterend bodemonderzoek en desgevallend nog een beschrijvend bodemonderzoek en bodemsanering uit te voeren.

De opheffing van de veralgemeende conformiteitsbeoordeling houdt dus in dat de OVAM er niet langer toe gehouden is elk oriënterend bodemonderzoek naar aanleiding van de indiening ervan te onderwerpen aan een controle van de conformiteit met het Bodemdecreet en de betreffende standaardprocedure.

Uiteraard behoudt de OVAM wel de bevoegdheid om op basis van het ingediende oriënterend bodemonderzoek een beslissing te nemen over de vaststelling van de aard van de bodemverontreiniging en de noodzaak tot het nemen van verdere maatregelen conform de bepalingen van het Bodemdecreet. De OVAM doet dit binnen een termijn van zestig dagen na ontvangst van het verslag van het oriënterend bodemonderzoek en informeert binnen die termijn de opdrachtgever van het bodemonderzoek hierover. Om de rechtszekerheid van de overdracht van risicogronden te waarborgen, zal de OVAM na de kennisgeving van haar beoordeling van de aard van de vastgestelde verontreiniging en de noodzaak tot verdere maatregelen niet alsnog gebruik maken van haar bevoegdheid om voor het verstrijken van de termijn van zestig dagen de conformiteit van het oriënterend bodemonderzoek te beoordelen (bevoegdheid, vermeld in artikel 46bis van het Bodemdecreet). Als uit het bodemattest blijkt dat de OVAM op basis van het ingediende verslag van oriënterend bodemonderzoek van oordeel is dat geen verdere maatregelen noodzakelijk zijn, kan de overdracht bijgevolg in alle rechtszekerheid gebeuren zonder dat het verstrijken van de termijn van zestig dagen moet worden afgewacht. Hetzelfde principe is van overeenkomstige

toepassing voor het beschrijvend bodemonderzoek en het oriënterend en beschrijvend bodemonderzoek.

Gelet op het wegvallen van de beslissing inzake de conformiteit van het oriënterend bodemonderzoek, wordt de bepaling betreffende de termijn waarbinnen de OVAM zich over de aard en de ernst van de bodemverontreiniging moet uitspreken, gekoppeld aan de ontvangst van het verslag van het oriënterend bodemonderzoek.

Verder voorzien de hogervermelde wijzigingsbepalingen in een kennisgeving van de beslissing van de OVAM aan de opdrachtgever van het oriënterend bodemonderzoek en wordt voorzien in een administratieve beroepsmogelijkheid bij de Vlaamse Regering.

Artikel 16: Overdracht appartementsmede-eigendom – juridisch-technische aanpassing

Artikel 30 van het Bodemdecreet voorziet in een afwijkende regeling voor de overdracht van een privaat deel van een onroerend goed dat valt onder het stelsel van gedwongen mede-eigendom, vermeld in artikel 577-3 van het Burgerlijk Wetboek. Slechts voor de overdracht van kavels die een link hebben met een risico-inrichting die in de kavel of op het terrein wordt of werd uitgeoefend, is de bijzondere overdrachtsprocedure van toepassing en zal de overdrager voorafgaand een oriënterend bodemonderzoek op de grond moeten uitvoeren en het verslag van het bodemonderzoek aan de OVAM bezorgen.

In het betreffende artikel 30 van het Bodemdecreet wordt evenwel nog melding gemaakt van de verplichting tot melding van de geplande overdracht, terwijl die meldingsplicht bij decreet van 28 maart 2014 tot wijziging van het Bodemdecreet werd opgeheven (in werking getreden op 1 januari 2015). Met de voorgestelde bepaling wordt in artikel 30 van het Bodemdecreet de melding van de overdracht geschrapt.

Artikel 17-18: Eenmalige verplichting tot oriënterend bodemonderzoek voor nog niet onderzochte gronden met potentieel historische bodemverontreiniging – gefaseerde uitvoering

Met het oog op het realiseren van de doelstelling om tegen 2036 de sanering van alle historische bodemverontreiniging te hebben opgestart of afgerond en dus alle gronden met potentieel historische bodemverontreiniging uiterlijk 2028 in kaart te brengen wordt via voorliggend wijzigingsdecreet volgende nieuwe instrumenten in het Bodemdecreet voorzien:

- de invoering van de verplichting om een oriënterend bodemonderzoek uit te voeren (OBO-plicht) voor risicogronden met potentieel historische bodemverontreiniging waarvoor nog geen dergelijk bodemonderzoek in het grondeninformatieregister van de OVAM opgenomen is. Het oriënterend bodemonderzoek moet worden uitgevoerd vóór 31 december 2021, 31 december 2023, dan wel 31 januari 2027 afhankelijk van de categorie van risico-inrichting(en) op de te onderzoeken grond;
- een mogelijkheid tot vrijstelling van de nieuwe OBO-plicht voor particulieren met mogelijkheid overdracht zonder voorafgaand oriënterend bodemonderzoek.

Het toepassingsgebied van de nieuwe OBO-plicht strekt zich uit tot de volgende gronden:

- risicogronden met risico-inrichtingen die reeds in exploitatie zijn van vóór 29 oktober 1995 en geen periodieke onderzoeksplicht hebben (VLAREBO-categorie 'O');
- risicogronden met vroegere risico-inrichtingen (VLAREBO-categorie 'B', 'A' of 'O') waarvan de exploitatie begonnen is vóór 29 oktober 1995.

Volgende gronden zullen bijgevolg niet vallen onder dit nieuwe onderzoeksmoment:

- risicogronden met in exploitatie zijnde risico-inrichtingen van categorie A en B waarvan de exploitatie is aangevat vóór 29 oktober 1995. Deze gronden hebben een periodieke onderzoeksplicht en moeten op basis van de bestaande regeling vóór 2028 onderzocht zijn (10-20 jaarlijks), tenzij ze omstreeks die datum zijn gestart;
- risicogronden met een risico-inrichting aangeduid met kenletter O gestart na 29 oktober 1995. Deze gronden zullen onderzocht worden bij overdracht of stopzetting van de risico-inrichting O. Indien bodemverontreiniging wordt aangetroffen, wordt deze verontreiniging als nieuwe bodemverontreiniging beschouwd;
- risicogronden met voormalige O, A of B waarvoor er al een oriënterend bodemonderzoek bij de OVAM voorhanden is.

De datum van 29 oktober 1995 wordt als scharnierdatum gebruikt: deze gronden hebben immers te maken met potentieel historische bodemverontreiniging. Het voorgestelde instrument van het verplicht onderzoeksmoment kadert immers in de realisatie van de doelstelling 2036 (sanering historische bodemverontreiniging).

Om de uitvoering van de oriënterende bodemonderzoeken enigszins in de tijd te spreiden, wordt geopteerd voor een fasering van de onderzoeksplicht. Dit gebeurt door een verschillende einddatum voor de naleving van de onderzoeksplicht vast te stellen voor de verschillende bestaande categorieën van risico-inrichtingen (O, A en B). De gronden met een risico-inrichting die in de categorie met het hoogste risico op bodemverontreiniging (categorie B) ingedeeld zijn, krijgen de vroegste eindtermijn: 31 december 2021. Voor de gronden met een risico-inrichting met categorie 'A' als hoogste risico-categorie is de deadline 31 december 2023. Voor de overige gronden die onder het toepassingsgebied van de nieuwe onderzoeksplicht vallen (alleen risico-inrichting(en) van categorie 'O'), is de einddatum 31 januari 2027.

Voor de eerste categorie van risicogronden die onder het toepassingsgebied van de nieuwe onderzoeksplicht valt, meer bepaald de risicogronden met nog in exploitatie zijnde risico-inrichtingen die reeds in exploitatie zijn van vóór 29 oktober 1995 en geen periodieke onderzoeksplicht hebben ('O'-categorie), rust de verplichting op de exploitant van de betreffende risico-inrichting(en). Voor de andere categorie, meer bepaald de risicogronden met vroegere risico-inrichtingen waarvan de exploitatie begonnen is vóór 29 oktober 1995, rust de verplichting tot oriënterend bodemonderzoek op de eigenaar van de grond. Als een grond behoort tot beide categorieën van het toepassingsgebied, rust de onderzoeksplicht zowel op de eigenaar als de exploitant. Uiteraard kunnen zij in onderling overleg in dat geval één oriënterend bodemonderzoek op de grond uitvoeren.

In het Bodemdecreet wordt ook voorzien in de mogelijkheid om op gemotiveerd verzoek of ambtshalve vrijstelling van de nieuwe bodemonderzoeksplicht te bekomen. Zo wordt de eigenaar vrijgesteld van de onderzoeksplicht als de OVAM van oordeel is dat cumulatief wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- hij heeft de risico-inrichting(en) niet geëxploiteerd;
- de risico-inrichtingen waren niet aanwezig tijdens zijn eigenaarschap;
- hij heeft de locatie sedert de verwerving alleen aangewend voor particulier gebruik.

Als de eigenaar het eigendomsrecht op de risicoground door vererving heeft verworven, zal gekeken worden of in hoofde van de erflater is voldaan aan de betreffende vrijstellingsvoorwaarden.

Vanaf de inwerkingtreding van de nieuwe bodemonderzoeksplicht kan de eigenaar een aanvraag tot vrijstelling van de onderzoeksplicht bij de OVAM indienen. Dit gebeurt met de nodige stavingsdocumenten (bijv. aankoopakte grond, verklaring op erewoord dat hij het onroerend goed sedert de aankoop heeft gebruikt voor particulier gebruik). De OVAM heeft de mogelijkheid om de eigenaars en exploitanten bij brief te wijzen op hun onderzoeksplicht die rechtstreeks volgt uit het Bodemdecreet. De OVAM baseert zich hierbij op de informatie uit de gemeentelijke inventarissen zoals bedoeld in artikel 7 van het Bodemdecreet. In dat geval zal de eigenaar, op straffe van niet-ontvankelijkheid, zijn aanvraag tot vrijstelling van de onderzoeksplicht bij de OVAM moeten indienen uiterlijk binnen 90 dagen na ontvangst van de brief van de OVAM. Op basis van die werkwijze kan de OVAM de eigenaars die in aanmerking komen voor vrijstelling van onderzoeksplicht, sneller identificeren en kan de ambtshalve uitvoering door de OVAM optimaal georganiseerd worden om tegen eind 2028 het ambtshalve luik succesvol af te ronden.

De eigenaar met vrijstelling van de algemene OBO-plicht is van rechtswege ook vrijgesteld van de OBO-plicht van artikel 29 en 102 Bodemdecreet (vrijstelling OBO-plicht bij overdracht). Deze vrijstelling geldt uiteraard slechts op voorwaarde dat er sedert de vrijstelling geen nieuwe risico-inrichtingen op het terrein werden uitgevoerd.

Bij de verkoop van een risicoground zal de verwerver moeten worden geïnformeerd over de van rechtswege vrijstelling van de OBO-plicht. De verwerver weet bijgevolg dat hij een risicoground koopt zonder dat hij voorafgaandelijk informatie heeft over de mogelijke aanwezigheid van bodemverontreiniging. De verwerver weet dat de grond die hij aankoopt op een bepaald ogenblik na de verwerving nog het voorwerp zal uitmaken van een siteonderzoek of een oriënterend bodemonderzoek door de OVAM, en eventueel daaropvolgend een beschrijvend bodemonderzoek en bodemsanering waarvoor hij niet wordt aangesproken in saneringsplicht. Hij moet er zich bij de aankoop wel rekenschap van geven dat de eventueel aanwezige bodemverontreiniging en de eventueel noodzakelijke bodemsanering de grond (tijdelijk) ongeschikt kan maken voor het beoogde gebruik of dit gebruik althans (tijdelijk) zou kunnen hinderen of beperken.

In het Bodemdecreet wordt niet voorzien in een specifieke regeling die het mogelijk maakt voor de OVAM om na de overdracht alsnog de overdrager aan te spreken in saneringsplicht in geval in een latere fase na de overdracht uit het ambtshalve oriënterend bodemonderzoek of site-onderzoek van de OVAM toch bodemverontreiniging aan het licht zou komen die gelinkt is aan de vroegere

overdrager. In dat geval zal de OVAM de kosten van het ambtshalve optreden in kader van aansprakelijkheid proberen terug te vorderen.

Voor de gronden waarvoor de eigenaar vrijstelling van de onderzoeksplicht heeft bekomen en waar geen andere onderzoeks- of saneringsplichtigen aanwezig zijn, zal de tussenkomst van de OVAM in principe gebeuren via een site-aanpak (site-onderzoek). De site-aanpak zal in principe per gemeente gebeuren. Voor de gronden die niet in de site-aanpak kunnen worden meegenomen, zal de OVAM een individueel ambtshalve oriënterend bodemonderzoek uitvoeren.

Het is belangrijk te benadrukken dat de vrijstelling van de nieuwe onderzoeksplicht niet automatisch betekent dat betrokkene ook wordt vrijgesteld van de saneringsplicht (beschrijvend bodemonderzoek en bodemsanering). De vrijstellingsvoorwaarden voor de saneringsplicht hebben immers betrekking op vastgestelde bodemverontreiniging terwijl die info in principe niet beschikbaar is vooraleer een oriënterend bodemonderzoek is uitgevoerd. Wel is het uiteraard mogelijk dat de OVAM na beoordeling van het ambtshalve oriënterend bodemonderzoek of site-onderzoek op basis van het dossier van de grond oordeelt dat de saneringsplichtige persoon voldoet aan de voorwaarden voor vrijstelling van saneringsplicht.

Artikel 19: Schraping van uitzondering op periodieke onderzoeksplicht – schraping ingevolge opheffing van bodempreventie- en bodembeheer

Artikel 33 van het Bodemdecreet voorziet in een periodieke bodemonderzoeksplicht voor exploitanten van bepaalde risico-inrichtingen waarvan de exploitatie een verhoogd risico op bodemverontreiniging inhoudt. In de betreffende bepaling is een uitzondering op die periodieke plicht opgenomen voor exploitanten die voor de verplichting tot het opmaak van een bodempreventie- en bodembeheersplan (BPBP) een beroep doen op een erkende bodemsaneringsorganisatie (artikel 91, §1 van het Bodemdecreet). Omdat het instrument BPBP via voorliggend verzameldecreet (zie artikel 38-41) opgeheven wordt, wordt ook de uitzondering op de periodieke onderzoeksplicht geschrapt die hieraan gekoppeld is.

Artikel 20-26: Opheffing veralgemeende conformverklaring van beschrijvend bodemonderzoek

Deze wijzigingsbepalingen zijn voor wat betreft het beschrijvend bodemonderzoek de spiegelbepalingen van artikel 11 tot en met 15 van voorliggend ontwerp van decreet. Mutatis mutandis wordt dan ook verwezen naar de toelichting bij artikel 11 tot en met 15.

Artikel 27-29: Opheffing veralgemeende conformverklaring oriënterend en beschrijvend bodemonderzoek

Deze wijzigingsbepalingen zijn voor wat betreft het oriënterend en beschrijvend bodemonderzoek de spiegelbepalingen van artikel 11 tot en met 15 van voorliggend ontwerp van decreet. Mutatis mutandis wordt dan ook verwezen naar de toelichting bij artikel 11 tot en met 15.

Artikel 30-31: Bevoegdheid OVAM tot beoordeling conformiteit van bodemonderzoeken

Ingevolge dit wijzigingsdecreet worden in de toekomst bodemonderzoeken niet langer standaard aan een conformiteitsonderzoek van de OVAM onderworpen. Wel wordt voorzien dat de OVAM de bevoegdheid heeft om de conformiteit van een bodemonderzoek te beoordelen bijvoorbeeld naar aanleiding van de vaststellingen bij audits in het kader van de kwaliteitsborging of steekproefsgewijs. De conformiteitsbeoordeling in het kader van de dossierbehandeling is mogelijk binnen de 60 dagen na ontvangst van het bodemonderzoek. Zoals ook reeds in de huidige regeling het geval is, zal een bodemonderzoek ingediend in het kader van een voorgenomen overdracht van een risicoground niet als een oriënterend bodemonderzoek beschouwd worden als het niet conform de decretale vereisten (standaardprocedure voor oriënterend bodemonderzoek) werd uitgevoerd. De beslissing van de OVAM over de conformiteit is vatbaar voor administratief beroep bij de Vlaamse Regering. Een bodemonderzoek wordt conform het Bodemdecreet niet als een oriënterend bodemonderzoek, beschrijvend bodemonderzoek, oriënterend en beschrijvend bodemonderzoek of site-onderzoek beschouwd als het niet conform de op dat ogenblik geldende standaardprocedure is uitgevoerd. Dit principe is niet gekoppeld aan de voormelde termijn van zestig dagen. Ook na die termijn kan alsnog komen vast te staan dat een bodemonderzoek niet rechtsgeldig werd uitgevoerd. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren in het kader van een audit van een bodemsaneringsdeskundige door de OVAM of naar aanleiding van een later bodemonderzoek door de nieuwe eigenaar. Wat de gevolgen van dergelijke vaststelling betreft, zal de OVAM in toepassing van het evenredigheidsbeginsel in dergelijk geval een redelijke en zorgvuldige houding aannemen en niet voor loutere formaliteiten haar beslissing(en) herzien die op het betreffende bodemonderzoek gebaseerd is. Dit zal in principe alleen het geval zijn als er een relevante weerslag is naar vaststelling van de saneringsplicht, de draagwijdte van de saneringsplicht of de saneringsplichtige persoon. Afhankelijk van de dossierspecifieke gegevens kan de OVAM onder meer op volgende wijze gevolg geven aan de gedane vaststellingen:

- in geval de grond nog niet werd overgedragen: alsnog de huidige exploitant, gebruiker en/of eigenaar aanmanen tot uitvoering van een beschrijvend bodemonderzoek of bodemsanering (historische bodemverontreiniging) of wijzen op zijn zelfstandige saneringsplicht (nieuwe bodemverontreiniging);
- in geval de grond intussen werd overgedragen: vrijstelling van saneringsplicht voor de nieuwe eigenaar met vervolgens ambtshalve tussenkomst van de OVAM en kostenverhaal ten aanzien van de bodemsaneringsdeskundige en eventueel saneringsaansprakelijke;
- in geval de grond intussen werd overgedragen: toepassing van het instrument van de niet-tegenstelbaarheid van de overdracht tegenover de OVAM (artikel 116, §3, van het Bodemdecreet);
- toepassing van het handhavingsinstrumentarium (bestuurlijke handhaving: onder meer regularisatiebevel).

De verwerver van zijn kant zou de nietigheid van de overdracht kunnen inroepen (artikel 116, §2, van het Bodemdecreet) of de kosten van een eventuele bodemsanering proberen te verhalen op de overdrager.

In voorkomend geval zou de OVAM ook kunnen overgaan tot de ambtshalve uitvoering van een bodemonderzoek (artikel 37 en 42 van het Bodemdecreet) om eerst op korte termijn volledige duidelijkheid te krijgen over de werkelijke bodemtoestand en eventuele impact op de saneringsplicht.

Artikel 32: Actualisatie beschrijvend bodemonderzoek – juridisch-technische aanpassing

Artikel 47, §3, van het Bodemdecreet bepaalt dat een bodemsaneringsproject moet gebaseerd zijn op de resultaten van een conformverklaard beschrijvend bodemonderzoek. De veralgemeende beoordeling van de conformiteit van bodemonderzoeken door de OVAM wordt met dit wijzigingsdecreet evenwel opgeheven, zodat ook de verwijzing naar de conformverklaring van het beschrijvend bodemonderzoek in artikel 47, §3, van het Bodemdecreet moet worden geschrapt. Dit gebeurt met voorliggende wijzigingsbepaling.

Artikel 33: Uitbreiding toepassingsgebied schadegevallenregeling

Het Bodemdecreet voorziet in een specifieke regeling voor de behandeling van bodemverontreiniging tot stand gekomen ingevolge een schadegeval (artikel 74-82 van het Bodemdecreet). De gunstregeling is alleen van toepassing op schadegevallen die gemeld worden bij de bevoegde overheid binnen een termijn van veertien dagen nadat ze zich hebben voorgedaan en waarbij de effectieve behandeling van de bodemverontreiniging maximaal honderdtachtig dagen duurt. De termijn wordt uitgebreid tot 30 dagen.

Artikel 34: Opheffing van verplichting tot opmaak van individueel en sectoraal bodempreventie- en bodembeheerplan

Op basis van artikel 91, §1, van het Bodemdecreet kan de Vlaamse Regering de activiteiten specificeren waarvoor de exploitant een individueel bodempreventie- en bodembeheersplan (BPBP) moet voorleggen aan de OVAM. De Vlaamse Regering heeft met de aanduiding van de activiteit van het chemisch reinigen van textiel (droogkuis) hieraan in een concreet geval uitvoering gegeven (artikel 121, 1°, van het VLAREBO). Volgens diezelfde decretale bepaling kan de exploitant voor de nakoming van deze BPBP-plicht een beroep doen op een erkende bodemsaneringsorganisatie (sectoraal BPBP-plan).

Met voorliggende wijzigingsbepaling zal de BPBP-verplichting voor exploitanten niet langer van toepassing zijn. De doelstelling om een nauwere betrokkenheid van de exploitant bij het beheer van de grond te bewerkstelligen en een planmatige en preventieve aanpak van bodemverontreiniging aan te moedigen, kan namelijk evenzeer worden gerealiseerd door verder in te zetten op de taak van de erkende bodemsaneringsorganisatie om een algemeen bodempreventieplan op te stellen ten behoeve van de activiteit of sector waarvoor ze is opgericht. Dit algemeen bodempreventieplan komt dan ook in de plaats van het sectoraal BPBP. In voorkomend geval kan in het kader van de opmaak, evaluatie en bijsturing van het algemeen preventieplan als conclusie naar voren komen dat bepaalde bodembeschermende maatregelen in de technische bedrijfsvoering voor selectie als BBT voor de sector in aanmerking moet worden genomen. Desgevallend kunnen deze maatregelen ook hun vertaling vinden in de regelgeving (VLAREM II) zelf om zo als sectorale milieuvoorwaarden een algemene gelding voor de sector te krijgen.

Hierdoor blijft er voldoende garantie bestaan voor een responsabilisering en sensibilisering van exploitanten naar mogelijke bodemverontreiniging toe. Met de integratie van zowel het individueel als het sectoraal BPBP in het algemeen bodempreventieplan beoogt de wetgever een uniforme, planmatige en preventieve aanpak van bodemverontreiniging binnen dergelijke sectoren door,

waarbij tegelijk de administratieve lasten voor de exploitanten en de beheerskosten voor de overheid verminderen.

De aangepaste regeling doet geen afbreuk aan de erkenning van VLABOTEX als bodemsaneringsorganisatie voor de activiteit van het chemisch reinigen van textiel (droogkuis) waarop de gewijzigde regeling van artikel 96 tot en met van het Bodemdecreet (verplichte en facultatieve taken, subsidies) onverkort op van toepassing is: zie overgangsbepaling.

Artikel 35: Uitvoering van waterbodemonderzoek en -sanering als saneringswillige

Het Bodemdecreet bepaalt dat zowel de verplichting tot waterbodemonderzoek en waterbodemsanering kan worden uitgevoerd door een andere persoon dan de beheerder van de waterbodem.

In de memorie van toelichting bij het Bodemdecreet van 27 oktober 2006 worden voorbeelden gegeven van dergelijke andere personen. Het betreft instanties betrokken bij het beheer van de waterlopen en het integraal waterbeleid. De OVAM wordt niet expliciet vermeld. Vermits het aspect waterbodemonderzoek en -sanering van het integraal waterbeleid werd ondergebracht in het Bodemdecreet, is het duidelijk dat ook de OVAM op dit vlak een essentiële rol speelt, te meer daar uit pilootwaterbodemonderzoeken is gebleken dat waterbodemonverontreiniging meestal gepaard gaat met bodemonverontreiniging op de oever. Om dit ook tekstueel te verduidelijken, wordt ervoor geopteerd om de mogelijkheid tot vrijwillige uitvoering van een waterbodemonderzoek of -sanering te voorzien in artikel 92 van het Bodemdecreet, veeleer dan een verduidelijking aan te brengen in het hoofdstuk Waterbodems zelf. Op deze manier wordt inzake vrijwillig onderzoek en sanering een equivalentie nagestreefd tussen de aanpak inzake waterbodems en de reguliere bepalingen van het Bodemdecreet.

Artikel 36-39: Optimalisering regeling sectorfondsen

Met het oog op de optimalisering van de werking van de sectorfondsen en het aantrekkelijker maken van de oprichting van sectorale bodemsaneringsorganisaties wordt de regeling die verband houdt met de sectorfondsen op een aantal punten aangepast.

Zo wordt de verplichting tot opmaak van een individueel bodempreventie- en bodembeheersplan voor de exploitanten uit artikel 91 van het Bodemdecreet vervangen door de opmaak van een algemeen bodempreventieplan door de erkende bodemsaneringsorganisatie.

Verder wordt de regeling over de erkende bodemsaneringsorganisaties ook enigszins aangepast. De representativiteitseis blijft een belangrijke voorwaarde om in aanmerking te komen voor erkenning als bodemsaneringsorganisatie voor een welbepaalde activiteit of sector. Met voorliggende wijzigingsdecreet wordt de vereiste representativiteit voor de erkenning als bodemsaneringsorganisatie voor een welbepaalde activiteit of sector minder rigide ingevuld en dus niet langer gekoppeld aan een welbepaald vast percentage (60%) van de leden van de sector. De representativiteitseis moet flexibel kunnen worden ingevuld rekening houdend met de eigenheden van de betrokken sector.

Artikel 96 van het Bodemdecreet regelt de verplichte taken van een bodemsaneringsorganisatie. Met voorliggende wijzigingsbepaling wordt de

taakomschrijving van de erkende bodemsaneringsorganisatie aangepast gelet op de vervanging van het sectoraal BPBP door het algemeen preventieplan (artikel 96, 1° en 3°, van het Bodemdecreet). Dit algemeen bodempreventieplan moet gezien worden als de integratie van het individueel en het sectoraal BPBP teneinde voor een bedoelde sector een uniforme, planmatige en preventieve aanpak van bodemverontreiniging te garanderen.

Verder wordt ook nog een decretale wijziging voorgesteld die eerder juridisch-technisch van aard is. Via het besluit van de Vlaamse Regering van 21 september 2012 werd aan artikel 128 van het VLAREBO een vijfde lid toegevoegd, dat stelt dat de Vlaamse Regering een termijn kan bepalen waarbinnen de overeenkomsten voor overname van de saneringsplicht (artikel 97, §1, van het Bodemdecreet) ten laatste (af)gesloten moeten worden. Omwille van de rechtszekerheid is het aangewezen om hiervoor een wettelijke basis in het Bodemdecreet zelf te voorzien.

Ten slotte wordt ook nog een wijziging van de subsidieregeling voor de erkende bodemsaneringsorganisaties in artikel 98 van het Bodemdecreet voorgesteld. Via het wijzigingsdecreet van het Bodemdecreet van 28 maart 2014 werd artikel 98 van het Bodemdecreet in overeenstemming gebracht met de terminologie over gemengde bodemverontreiniging (artikel 26 en 27 van het Bodemdecreet) die met het voormelde wijzigingsdecreet werd aangepast. Ook artikel 134, tweede en derde lid, van het VLAREBO zal omwille van de rechtszekerheid hier nog mee in overeenstemming moeten worden gebracht bij de latere wijziging van het VLAREBO.

Artikel 40: Vrijstelling van de verplichting tot oriënterend bodemonderzoek bij overdracht van risicogrond

Met voorliggende wijzigingsbepaling wordt de vrijstelling van de nieuwe onderzoeksplicht voor de eigenaar van een nog niet onderzochte risicogrond met potentieel historische bodemverontreiniging (zie ontworpen artikel 31 Bodemdecreet) doorgetrokken naar de verplichting om een oriënterend bodemonderzoek uit te voeren bij de overdracht van de risicogrond (artikel 29 en 102 Bodemdecreet).

Als sedert de vrijstellingsbeslissing op de risicogrond geen risico-inrichtingen zijn geëxploiteerd, moet de eigenaar van rechtswege ook geen oriënterend bodemonderzoek uitvoeren alvorens hij de risicogrond kan overdragen. In geval van vrijstelling van de nieuw ingevoerde onderzoeksplicht kan de OVAM het bodemonderzoek uitvoeren (ontworpen artikel 156 van het Bodemdecreet). Dit zal in principe gebeuren via de site-aanpak van artikel 140 en volgende van het Bodemdecreet (site-onderzoek) over een periode van 10 jaar afhankelijk van de beschikbare financiële en personele middelen. Dit betekent onvermijdelijk dat voor een aantal gronden het bodemonderzoek door de OVAM nog niet zal uitgevoerd zijn op het ogenblik dat de vrijgestelde eigenaar zijn risicogrond wenst over te dragen. Om hieraan tegemoet te komen, wordt uit billijkheidsoverwegingen de vrijstelling van de nieuwe bodemonderzoeksplicht doorgetrokken naar de plicht tot oriënterend bodemonderzoek bij overdracht van de grond. Wel is het zo dat de persoon die een dergelijke risicogrond wenst te kopen zonder dat er een oriënterend bodemonderzoek beschikbaar is bij de aankoop, bijgevolg geen informatie heeft over mogelijk aanwezige bodemverontreiniging die eventueel zijn beoogde gebruik van de grond onmogelijk maakt of belemmert. De verwerver die dergelijke risicogrond

aankoopt, is evenwel via het bodemattest op de hoogte dat hij een risicoground aankoopt zonder informatie van een oriënterend bodemonderzoek en neemt dan ook met kennis van zaken dit risico.

Ook wordt benadrukt dat de grond niettegenstaande de vrijstelling van de verplichting tot oriënterend bodemonderzoek toch niet overgedragen kan worden als in het grondeninformatieregister van de OVAM informatie is opgenomen waaruit blijkt dat op de over te dragen grond een bodemverontreiniging tot stand gekomen is waarvoor verdere maatregelen noodzakelijk zijn. Er zijn immers nog andere informatiebronnen dan een oriënterend bodemonderzoek waaruit de aanwezigheid van bodemverontreiniging kan blijken.

Artikel 41-42: Vrijstelling van saneringsplicht bij overdracht van risicoground – uiterste tijdstip voor indienen vrijstellingsaanvraag

In het kader van de overdracht van een risicoground is de overdrager verplicht om voorafgaand een oriënterend bodemonderzoek uit te voeren en het verslag ervan aan de OVAM te bezorgen (artikel 102 van het Bodemdecreet). De overdracht kan niet plaatsvinden als op basis van het Grondeninformatieregister van de OVAM blijkt dat er bodemverontreiniging tot stand gekomen is op de over te dragen grond waarvoor verdere maatregelen (beschrijvend bodemonderzoek en eventueel bodemsaneringsproject, verbintenis tot bodemsaneringswerken en financiële zekerheid) noodzakelijk zijn (artikel 104 en 109 van het Bodemdecreet).

In het Bodemdecreet is de mogelijkheid voorzien voor de overdrager om vrijstelling te bekomen van de saneringsplicht in het kader van de overdracht van een verontreinigde risicoground waarvoor verdere maatregelen noodzakelijk zijn (artikel 105 en 110 Bodemdecreet). Uit de regeling over de vrijstelling kan impliciet afgeleid worden dat de aanvraag tot vrijstelling bij de OVAM kan worden ingediend uiterlijk tot voor de overdracht van de risicoground heeft plaatsgevonden. Omwille van de rechtszekerheid wordt dit via voorliggende wijzigingsbepaling nu ook uitdrukkelijk in de wettekst opgenomen (artikel 105, §3 en 110, §3, van het Bodemdecreet).

Artikel 43: Versnelde overdrachtsprocedure – juridisch-technische aanpassing

Artikel 115 van het Bodemdecreet voorziet in een procedure om de versnelde overdracht van een verontreinigde risicoground mogelijk te maken. In die procedure is voorzien dat de OVAM zich binnen de zestig dagen na de ontvangst van alle documenten uitspreekt over de conformiteit van het beschrijvend bodemonderzoek en het verzoek tot toepassing van de versnelde overdrachtsprocedure (artikel 115, §3, van het Bodemdecreet). De veralgemeende beoordeling van de conformiteit van bodemonderzoeken door de OVAM wordt met dit wijzigingsdecreet evenwel opgeheven, zodat ook in de regeling over de versnelde overdracht de verwijzing naar de conformverklaring van het beschrijvend bodemonderzoek moet worden geschrapt. Dit gebeurt met voorliggende wijzigingsbepaling.

Verder wordt in de regeling over de versnelde overdracht ook aangegeven dat een aanvraag tot vrijstelling van saneringsplicht niet langer kan worden ingediend nadat de versnelde overdracht is gebeurd en dus de eenzijdige verbintenis van de verwerver tot uitvoering van de bodemsanering uitwerking heeft gekregen (zie ook toelichting bij artikel 38 en 39 van dit wijzigingsdecreet).

Artikel 44: Vereffening vennootschap met risicogrond – juridische-technische aanpassing

Sedert 1 januari 2015 bestaat er niet langer een afzonderlijke verplichting voor de vereffenaar om naar aanleiding van de vereffening van een vennootschap met risicogronden in eigendom een oriënterend bodemonderzoek uit te voeren op de gronden in eigendom van de vennootschap. De titel van hoofdstuk XI boven artikel 123 van het Bodemdecreet verwijst maakt evenwel nog steeds melding van het begrip 'vereffening'. Met voorgestelde wijzigingsbepaling wordt dit gecorrigeerd.

Artikel 45-48: Inkanteling van het gebruik van bodemmateriële binnen de bepalingen voor het gebruik van uitgegraven bodem

Met de uitbreiding van het toepassingsgebied van de regeling over het gebruik van uitgegraven bodem naar alle bodemmateriële die gebruikt worden als bodem, wordt het opschrift van hoofdstuk XIII van titel III van het Bodemdecreet aangepast: "Het gebruik en de traceerbaarheid van bodemmateriële". Daarbij komt nu een expliciete vermelding van de term "traceerbaarheid" in het opschrift van het hoofdstuk. Het traceerbaarheidssysteem is al sinds de inwerkingtreding van de regeling voor het gebruik van uitgegraven bodem van toepassing en wordt op zich niet fundamenteel gewijzigd. De expliciete vermelding van de term "traceerbaarheid" veruitwendigt het belang van deze krachtlijn in de regeling van het gebruik van bodemmateriële.

In artikel 136 van het Bodemdecreet wordt de term "uitgegraven bodem" telkens vervangen door de term "bodemmateriële". Op die manier wordt het toepassingsgebied van de regeling over het gebruik van uitgegraven bodem uitgebreid naar alle bodemmateriële die gebruikt worden als bodem.

Verder wordt in artikel 137 van het Bodemdecreet een vierde uitzondering toegevoegd aan de bestaande drie uitzonderingen waarop de regeling voor het gebruik en de traceerbaarheid van bodemmateriële niet van toepassing is en wordt het artikel wetgevingstechnisch opgeschoond.

Gereinigde bodemmateriële of bodemmateriële die en fysische scheiding onderging is bodemmateriële die is ontdaan van zijn verontreinigingen en die na de behandeling in samenstelling en in herkomst van het materiële nog als bodemmateriële is te beschouwen.

Baggerwerken zijn onder meer nodig met het oog op de vlotte en veilige afwikkeling van de scheepvaart, de waterhuishouding, de bescherming van het achterland tegen hoogwater. Een aantal van deze werkzaamheden heeft een wederkerig karakter: steeds opnieuw bezinkt op deze locaties sediment dat vanwege onderhoud of beheer aan het watersysteem gebaggerd moet worden.

Een belangrijk deel van deze baggerspecie wordt binnen het oppervlaktewater verspreid. Het betreft hier in hoofdzaak baggerspecie die afkomstig is uit de havens en vaarwegen in de kustgebieden. Dit sediment bezinkt hier omdat vanwege de economische noodzaak tot instandhouding van (diepe) havens en vaarwegen de morfologische ontwikkeling van het natuurlijk systeem wordt verstoord: havens en vaarwegen fungeren hier als bezinkbassin. Door

baggerspecie weer te verspreiden in het oppervlaktewater worden de nadelige gevolgen van het onttrekken van sediment teniet gedaan.

Terugstorten van specie in een waterloop of het bergen van specie in speciaal aangelegde onderwatercellen zijn milieuvergunningsplichtige handelingen. Op grond van het huidige Vlaamse beleid zal een dergelijke vergunning alleen worden verleend als de baggerspecie voldoet aan vastgestelde chemische kwaliteitscriteria (opgenomen in de milieuvergunning of de geldende regelgeving) en als de kwaliteit van de te verspreiden of te bergen baggerspecie niet (significant) slechter is dan de kwaliteit van de waterbodem van het ontvangende watersysteem. Hierbij is het uitgangspunt is dat alleen die specie kan worden teruggestort die geen negatieve impact heeft op het ecosysteem.

Het terugstorten van specie in zee wordt geregeld door de federale Wet ter bescherming van het mariene milieu. Deze wet is in uitvoering gebracht in het KB van 12 maart 2000 dat de voorwaarden definieert voor het terugstorten van baggerspecie. Voor het terugstorten van specie in de maritieme zone geldt ook het OSPAR verdrag, waarover tussen de Vlaamse en federale overheid een samenwerkingsakkoord is afgesloten.

De uitgewerkte regeling voor de bodemmaterialen heeft niet de bedoeling om nieuwe vergunningsplichten in te voeren of bestaande op te heffen. Zo bestaat er reeds een regeling voor het terugstorten van specie in een waterloop of in zee of het bergen van specie in speciaal aangelegde onderwatercellen zoals bedoeld in in rubriek 2.3.7, b) van de indelingslijst, vermeld in artikel 5.5.1, §1 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, reeds geregeld. Dit aspect wordt dan ook niet meegenomen naar aanleiding van de inkanteling van het gebruik van de bodemmaterialen in het Bodemdecreet en het VLAREBO.

Artikel 48-50: Erkende inrichting voor de opslag en behandeling van bagger- en ruimingsspecie

De schrapping uit de regeling voor het gebruik van bodemmaterialen die gebruikt worden als bodem uit het Materialendecreet en het VLAREMA en de inkanteling ervan in het Bodemdecreet en het VLAREBO vereist dat in het Bodemdecreet een artikel wordt ingeschreven dat erin voorziet dat de Vlaamse Regering een regeling kan uitwerken voor de erkenning van een inrichting voor de opslag en behandeling van bagger- en ruimingsspecie.

Dit gebeurt met de voorliggende wijzigingsbepalingen waarbij artikel 138 en 139 van het Bodemdecreet worden aangepast en het opschrift van Afdeling III wordt vervangen door "Afdeling III Erkenning als bodembeheerorganisatie, tussentijdse opslagplaats, grondreinigingscentrum of inrichting voor de opslag en behandeling van bagger- en ruimingsspecie".

In overeenstemming met de mogelijkheid tot erkenning van een inrichting voor tijdelijke opslag van uitgegraven bodem en van een grondreinigingscentrum kan een inrichting voor de opslag en behandeling van bagger- en ruimingsspecie erkend worden voor het afleveren van een bodembeheerrapport voor de specie die zij verhandelt. In overeenstemming met de mogelijkheid tot erkenning van inrichting voor tijdelijke opslag van uitgegraven bodem en van een grondreinigingscentra kan een inrichting voor de behandeling van behandeling

specie erkend worden voor het afleveren van een bodembeheerrapport voor de specie die zij verhandelen.

Artikel 51-53: Opheffing conformverklaring site-onderzoek

Deze bepalingen zijn voor wat betreft het siteonderzoek de spiegelbepalingen van artikel 11 tot en met 15 van voorliggend ontwerp van decreet. Mutatis mutandis wordt dan ook verwezen naar de toelichting bij de voormelde artikelen.

Artikel 54: Veralgemening van de schorsende werking van administratief beroep tegen conformverklaring bodemsaneringsproject

In de huidige regeling (artikel 151 Bodemdecreet) is het administratief beroep tegen de conformverklaring van een (beperkt) bodemsaneringsproject alleen schorsend als het is ingesteld door het college van burgemeester en schepenen van de plaats waar de grond gelegen is en de andere overheidsorganen die in het kader van de procedure tot conformverklaring van het bodemsaneringsproject advies hebben verleend.

In het omgevingsvergunningsdecreet van 25 april 2014 (artikel 55) is voorzien dat het administratief beroep de uitvoering van de omgevingsvergunning schorst. Het conformiteitsattest voor het bodemsaneringsproject kan gelden als omgevingsvergunning (artikel 54 Bodemdecreet). Naar analogie met de regeling van het omgevingsvergunningsdecreet wordt met voorliggende bepaling het schorsend karakter van het administratief beroep tegen de conformverklaring van het bodemsaneringsproject veralgemeend ongeacht de hoedanigheid van de beroepsindiener. De bestreden beslissing wordt bij beroep geschorst tot de dag na de datum van de betekening van de beroepsbeslissing van de Vlaamse Regering.

Artikel 55: Tussenkomst OVAM bij vrijstelling van de nieuwe OBO-plicht

Met dit wijzigingsdecreet wordt in het Bodemdecreet een nieuwe eenmalige bodemonderzoeksplicht ingevoerd. De verplichting om voor een welbepaalde datum (31 december 2021, 31 december 2023 of 31 januari 2027 afhankelijk van de categorie van risico-inrichting(en) op de onderzoeksplichtige grond) een oriënterend bodemonderzoek uit te voeren en het verslag ervan aan de OVAM te bezorgen, rust op de eigenaars en/of exploitanten van gronden met potentieel historische bodemverontreiniging (gronden waar risico-inrichtingen voor 29 oktober 1995 werden geëxploiteerd) die nog niet onderzocht werden sedert de invoering van het Bodemsaneringsdecreet in 1995 op basis van de bestaande decretale onderzoeksverplichtingen (bijv. overdracht en onteigening van risicogrond, sluiting van risico-inrichting, periodieke onderzoeksplicht). Aan die nieuwe onderzoeksplicht is voor de eigenaars ook een mogelijkheid tot vrijstelling van die onderzoeksplicht gekoppeld als ze voldoen aan een aantal voorwaarden.

In geval van toekenning van de vrijstelling zal de OVAM op basis van de voorliggende wijzigingsbepaling kunnen optreden: Dit gebeurt door ambtshalve een oriënterend bodemonderzoek uit te voeren, dan wel de grond samen met andere gronden waarvoor een vrijstelling werd toegekend op te nemen in en site met het oog op de uitvoering van een site-onderzoek.

Artikel 56: Instrumenten van kostenverhaal

De voorliggende bepaling wijzigt de tekst van artikel 161 van het Bodemdecreet op een aantal punten. De wijzigingen hebben geen inhoudelijke impact, maar betreffen alleen redactionele wijzigingen die de tekst eenvoudiger en beter leesbaar maken.

Artikel 57: Wijziging Materialendecreet

Artikel 38 van het Materialendecreet wordt met voorliggende bepaling vervangen in die zin dat niet alleen uitgegraven bodem, maar ook de andere bodemmateriële vermeld in het Bodemdecreet (bagger- en ruimingsspecie, grondbrij en bentonietslib) niet worden beschouwd als afvalstoffen als zij gebruikt worden overeenkomstig de bepalingen voor het gebruik en de traceerbaarheid van bodemmateriële van Hoofdstuk, XIII van het VLAREBO (grondverzetsregeling).

De voorschriften voor het gebruik van bodemmateriële zijn zodanig vormgegeven dat wordt voldaan aan de eisen die gelden voor het omgaan met afvalstoffen. De reden hiervoor is dat bodemmateriële in het licht van de Kaderrichtlijn afvalstoffen en de jurisprudentie inzake afvalstoffen onder het toepassingsgebied van het afvalstoffenkader kunnen worden beschouwd. Door in de grondverzetsregeling (Hoofdstuk, XIII van het VLAREBO) reeds rekening te houden met de eisen die voor afvalstoffen gelden, hoeft degene die bodemmateriële gebruikt zich niet af te vragen of de afvalstoffenregelgeving van toepassing is.

Er is een eenduidig afwegingskader voor het omslagpunt van afvalstoffen naar materiële die geen afvalstoffen zijn. In de praktijk worden dezelfde criteria toegepast om bodemmateriële die qua aard en samenstelling vergelijkbaar zijn, te beschouwen als een materiaal dat het einde van de afvalfase heeft bereikt. De bodemmateriële (einde-afval) blijven ook tijdens het transport en gedurende de tussentijdse opslag met het oog op het effectieve gebruik grondstoffen.

Het gebruik van bodemmateriële die terug grondstoffen zijn geworden, kan aan voorwaarden zijn verbonden. Dit heeft tot gevolg dat het materiaal terug een afvalstof kan worden indien de gebruiksvoorwaarden bij zijn toepassing niet worden nageleefd. Concreet betekent dit dat de toepassing van de bodemmateriële op de eindbestemming moet voldoen aan de gebruiksvoorwaarden. Het traceerbaarheidssysteem van de grondverzetregeling is een kwaliteitssystem dat moet garanderen de bodemmateriële op rechtmatige wijze worden gebruikt.

Artikel 58: Wijziging van het VLAREBO-besluit van 14 december 2007

Met voorliggend wijzigingsdecreet (artikel 34) wordt de decretale rechtsgrond voor het individueel en sectoraal bodempreventie- en bodembeheersplan (artikel 91 Bodemdecreet) opgeheven. Omwille van de rechtszekerheid en om de optimalisering van de sectorfondsregeling zo spoedig als mogelijk te laten ingaan, wordt met dit wijzigingsdecreet ook gelijktijdig reeds de bestaande uitvoeringsregeling van het individueel en sectoraal bodempreventie- en bodembeheersplan in het VLAREBO (artikel 121 tot en met 125) opgeheven.

Artikel 59: Overgangsbepaling – beoordeling conformiteit bodemonderzoeken

Als gevolg van het wijzigingsdecreet zal de OVAM bij inwerkingtreding ervan niet langer alle bodemonderzoeken beoordelen op hun conformiteit. Omwille van de rechtszekerheid is het opportuun een overgangsbepaling te voorzien die duidelijk aangeeft dat bodemonderzoeken en site-onderzoeken die voor de inwerkingtreding van de opheffing van de veralgemeende conformverklaring ingediend worden, zullen worden afgehandeld overeenkomstig de bepalingen die van toepassing zijn op het ogenblik van de indiening ervan. De OVAM zal de betreffende bodemonderzoeken bijgevolg nog beoordelen op hun conformiteit.

Artikel 60: Overgangsbepaling – erkende bodemsaneringsorganisaties

Naar aanleiding van de opheffing van artikel 91 van het Bodemdecreet en artikel 121 van het VLAREBO (verplichting tot individueel en sectoraal bodempreventie- en bodembeheersplan voor de door de Vlaamse Regering aangeduide activiteiten) en de wijziging van artikel 95 van het Bodemdecreet (erkenning van bodemsaneringsorganisaties) wordt voor de bestaande erkende bodemsaneringsorganisaties met oog op rechtszekerheid een overgangsbepaling voorzien. Met de overgangsbepaling wordt uitdrukkelijk geregeld dat de opheffing en de wijziging van de voormelde regeling geen rechtsgevolg heeft voor de erkenning van de bestaande bodemsaneringsorganisatie(s). De continuïteit van de werking van de betreffende organisaties wordt bijgevolg gewaarborgd. Op dit ogenblik is er slechts één bodemsaneringsorganisatie erkend. Dit is de vzw VLABOTEX voor de droogkuissector.

De regeling over de bodemsaneringsorganisaties (artikel 95 tot en met 100 Bodemdecreet: o.a. verplichte en facultatieve taken, subsidie), zoals aangepast met voorliggend wijzigingsdecreet, is ook na de inwerkingtreding van de aangepaste regeling van toepassing op de bestaande erkende bodemsaneringsorganisatie(s), zo bijvoorbeeld ook de opmaak van een algemeen preventieplan.

Artikel 61: Inwerkingtredingsbepaling

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van de wijzigingsbepalingen van dit decreet. De wijzigingsbepalingen die geen nadere uitvoeringsregeling nodig hebben, treden in werking 10 dagen na de datum van de bekendmaking van het wijzigingsdecreet in het Belgisch Staatsblad. Voor de andere wijzigingsbepalingen zal de Vlaamse Regering in de uitvoeringsregeling de datum van inwerkingtreding vaststellen.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,

Joke SCHAUVLIEGE